

**EUOMO - Europæisk møde for
prostatakræft patientforeninger**

**En ny hverdag
efter strålebehandling**

**Tidligere støtte til
uhelbredeligt kræftsyge**

Nr. 4, November 2010

Propa Nyt udgives af Prostatakraftforeningen.

Adresseændringer, eventuel udmeldelse eller afmelding af PROPA NYT bedes meddelt til Kaj Rotbøl, Boesvangen 2, 7120 Vejle, tlf. 75 81 41 96, e-mail: kr@prostatakraft.dk

Redaktion:

Werner Klinth Jensen (ansv.red.)
Klosterengen 89, 4000 Roskilde
tlf. 46 37 12 36,
e-mail: Wkj@prostatakraft.dk
Carsten Lewinsky, Landsbyvænget 1,
Bårse, 4720 Præstø, tlf. 55 38 00 09,
e-mail: cl@prostatakraft.dk

Næste blad udkommer

15. februar 2011

Stof til februar-bladet 2011 bedes sendt til Werner Klinth Jensen senest den 4. januar 2011

På www.prostatakraft.dk kan du se tidligere numre af PROPA NYT og af Nyhedsbrevet (det tidligere navn)

Fotos: Jørgen Jørgensen Fotografi ©.

Tryk: KLS Grafisk Hus

Oplag 3.800

Redaktionelle retningslinier

Redaktionen forsøger efter bedste evne at finde frem til stof, der har en bred interesse for PROPAs medlemmer og interessenter. Redaktionen påtager sig ikke ansvar for de i artiklerne foreslåede behandlinger m.m.

Redaktionen forbeholder sig ret til at udelade eller udskyde indsendte indlæg eller foreslå ændringer til disse, ligesom redaktionen i visse tilfælde påfører bemærkninger til artiklerne.

Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte indlæg – og evt. foretage hensigtsmæssige redaktionelle ændringer – bl.a. af hensyn til ensartethed i opsætning, valg af sprogbrug m.m.

Væsentlige ændringer vil dog altid ske i samråd med artiklens forfatter inden optagelse i PROPA NYT

Indhold

3 Det nye PROPA

4 Deltagelse i EUOMO-møde i Krakow

6 Nyt navn og ny hjemmeside

7 En ny hverdag - efter strålebehandling. Hvad skal der til?

10 Tidlig støtte til uhelbredeligt kræftsyrge giver bedre og længere liv

12 Kræft og depression

13 Kan biopsi medføre inkontinens og erektil dysfunktion?

14 Kan PSA-test af 60-årige mænd forudsige farlig prostatakraft?

15 Modificeret Citrus Pektin og Prostatakraft

16 Mød andre online – Cancerforum.dk

18 Nye publikationer fra PROPA

19 Screening for Prostatakraft?

20 Kort nyt

22 Kort mødeoversigt

23 Mødekalendar

29 Velkommen i PROPA

29 Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter

30 Lokalgrupper på Sjælland og omliggende øer

30 Lokalbestyrelser og grupper i Jylland

31 Udvalg

32 Generalforsamling og årsmøde 2011

Forsidebillede: Lindrende (palliativ) behandling er i højsædet på hospices i Danmark. Billedet er fra Hospice Djursland, som er sponsoreret af Realdania Fonden, og hvor patienter hjælpes gennem den sidste tid med palliative behandlinger i meget smukke omgivelser.

Jørgen Jørgensen Fotografi ©

Det nye PROPA

Af Poul Erik Pyndt, formand for PROPA

Jørgen Jørgensen Fotografi ©

I sidste nummer af PROPA NYT omtalte jeg det nye ansigt i PROPAs ledelse og medlemsadministration, nemlig Kaj Rotbøl. Her kommer næste afsnit om det nye PROPA.

Det vedrører den politiske ledelse af foreningen. Jeg har, efter 6 år som formand, besluttet at trække mig som medlem af bestyrelsen. Jeg genopstiller derfor ikke ved næste generalforsamling.

Endvidere har vores næstformand gennem 3 år, Poul Erik Christensen, formand for region Nordjylland meddelt, at han trækker sig efter 10 år i bestyrelsen.

Dette medfører, at der skal vælges mindst 2 nye medlemmer til bestyrelsen på den kommende generalforsamling den 19. marts 2011. Derfor opfordres allerede nu alle medlemmer, som har interesse for foreningsarbejde og lyst til at være med til at præge foreningens fremtidige udvikling, om at stille op til valg til bestyrelsen.

Jeg kan ikke kraftigt nok understrege betydningen af, at der også fremover er medlemmer, som er villige til at yde en frivillig

indsats i foreningen til gavn for det store og stigende antal danske mænd, som rammes af prostatakæft.

I erkendelse af den stigende arbejdsbyrde, der gennem årene påhviler formanden, har bestyrelsen truffet beslutning om at gennemføre en ny struktur i foreningens ledelse og administration. Det er besluttet at oprette eget sekretariat med ansættelse af en kvalificeret, administrativ medarbejder, med det formål at styrke foreningens udvikling, medlemsservice og aflastning af den politiske ledelse. Der er tale om en delidsstilling.

De politiske og udadvendte opgaver, der i dag ligger hos formanden, vil fremover blive varetaget af formand og næstformand i et tæt samarbejde med kassereren. Det er forventningen, at den nye struktur vil medføre en mindre arbejdsmæssig belastning for den enkelte i det fremtidige bestyrelsesarbejde i foreningen.

Medlemmer, som er interesseret i at yde en indsats i foreningens bestyrelse, bedes kontakte mig for nærmere oplysning om det fremtidige bestyrelsesarbejde.

"Masterclass for Patient Advocates" i Krakow, Polen 19. -24. September.

"From Fear to Hope"

Prostatakræftpatientforeningerne i de fire nordiske lande Finland, Sverige, Norge og Danmark mødes en gang om året på skift i landene for at udveksle erfaringer. Næste møde holdes i Danmark i maj måned 2011. De fire landes foreninger er organiseret forskelligt, og der er derfor gode muligheder for at lære af hinandens erfaringer.

**Af K. B. Madsen,
Regionsformand
for Sjælland**

Ud over dette forum for erfaringsudveksling deltager PROPA også i det europæiske samarbejde mellem prostatakræftforeninger, EUOMO, der repræsenterer mere end 2 millioner mænd med diagnosen. Arbejdet finansieres af ESO, European School of Oncology, lægemiddelindustrien og en medlemsafgift fra de deltagende landes patientforeninger. Medlemsafgiften er beskeden og dækker udgifterne til to personers deltagelse i foreningens årlige møde samt løbende information fra foreningen. Udveksling af erfaring på og imellem møderne stimulerer udviklingen af egen organisation.

I år holdtes mødet i Krakow i Polen. En række førende onkologer og urologer samt

Deltagelse i EUOMO-møde i Krakow

ledende repræsentanter fra 21 europæiske landes prostatakræftpatientforeninger gav meget professionelle indlæg ved møderne, hvis formål var information og erfaringsudveksling inden for behandling af prostatakræft samt debat om foreningens fremtidige udvikling og dens samarbejde med andre beslægtede organisationer, såsom European Association of Urologi og European School of Oncology m.fl.

Et kort resumé af væsentlige dele i indlæggene følger:

M. Lockett fra England var initiativtager til den første patientgruppe i England, hvor man nu har 43 lokale patientgrupper, der er blevet knyttet sammen i en landsforening i 2008. Formål og arbejdsmåde ligner PROPAs.

Dr. Vincent Griesser, Schweiz understregede vigtigheden af, at de patientgruppemedlemmer, der giver støtte og vejledning til andre medpatienter (peer support), får en grundlæggende skoling i bl. a. kommunikation, viden om sygdommen og respekt for medpatientens integritet. Et sådant system anvendes også i Norge (likemand).

Dr. Hein van Poppel, Belgien fortalte om belgiske erfaringer med traditionel åben prostatektomi, kikkertoperation og robotoperation. Ifølge van Poppel er kikkert-

operation vanskeligere at udføre end både traditionel åben operation og robotoperation. En "da Vinci robot", som er den eneste på markedet, er meget dyr. Fordelen ved en robotoperation for patienten er kortere tids indlæggelse (1-2 dage kontra 3-4 dage), men resultatet af operationen (urinlækage, impotens) synes ikke at være bedre. Ikke desto mindre stiger antallet af robotter på trods af prisen, hvilket van Poppel dels tilskrev pres fra industrien, dels ønske fra patienter om at blive behandlet med det nyeste udstyr.

Professor Bertrand Tombal, Belgien er specialist i behandling af fremskredne stadier af prostatakræft, specielt ved hjælp af hormonbehandling. Han redegjorde for mekanismerne i hormonbehandling og behandling af hormonrefraktær prostatakræft. Arbitratorerne (tidligere omtalt i PROPA NYT) hæmmer produktion af testosteron overalt i kroppen. MDV3100 er en ny androgen receptor antagonist, designet til at blokere aktiviteten i de androgene receptorer, der er muterede som følge af hormonbehandling. Begge midler er under slutafprøvning og viser lovende resultater.

Professor Thomas Brodowicz, Østrig fortalte om knoglerelaterede sygdomme i forbindelse med prostatakræft samt om The Skeletal Care

Academy, der er et uddannelsesprogram for sundhedspersonale, der skal sikre, at patienter med kræftrelaterede knoglesygdomme modtager den højeste multiprofessionelle behandling til sikring af bedre livskvalitet.

Professor Oliver Walter Hakenberg, Tyskland, redegjorde for de nye tyske retningslinier for diagnosticering og behandling af prostatakræft. Disse er udviklet under en 5-årig periode af et interdisciplinært team bestående af op mod 100 eksperter i samarbejde med relevante patientstøttegrupper. Der var lagt vægt på evidensbaserede, gennemskuelige og patientrettede kliniske retningslinier, der løbende skal vurderes og opdateres. Disse retningslinier blev offentliggjort i september 2009 og udsendt til alle urologer og strålebehandlingsenheder og er siden blevet fremlagt og diskuteret ved regionale faglige møder. En patientorienteret version af retningslinierne vil blive offentliggjort i oktober 2010.

Retningslinierne indeholder klare anbefalinger og fremgangsmåder for de vigtigste behandlinger. De kan findes på www.urologportal.de. En engelsk version vil være til rådighed januar 2011.

I øvrigt kan de nyligt reviderede danske retningslinier ses på www.propa.dk.

Professor Alberto Bossi, Italien, redegjorde for de seneste landvindinger inden for eksternt strålebehandlingsudstyr – udstyr, som vi kan glæde os over også er taget i brug i Danmark. Selv om vi stadig mangler direkte randomiserede sammenligninger, er det efterhånden alment accepteret,

at ekstern strålebehandling giver samme langtidsoverlevelse som radikal prostatektomi med mindst samme livskvalitet. Også brachyterapi er en behandlingsform med god virkning specielt for lavrisikopatienter.

Dr. Meelan Bul, Holland, fortalte om sit projekt om "Aktiv Overvågning", der ikke må forveksles med Watchful Waiting. Aktiv Overvågning bruges udelukkende til lavrisikopatienter. Patienten følges efter meget faste retningslinier: PSA test hver 3. måned, fingerundersøgelse hver 6. måned, biopsi efter 1, 4 og 7 år. Opstår der en uhenigtsmæssig udvikling hos patienten, skifter man til kurativ behandling. Ved Watchful Waiting, der bruges ved patienter, der ikke kan helbredes, er opfølgningen mindre stringent. Sker der en udvikling i patientens sygdomssituation, anvendes lindrende behandling. Danmark deltager ikke i projektet. Det gør de øvrige nordiske lande.

Professor Louis Denis, Belgien, initiativtageren til og en meget væsentlig drivkraft i EUOMO, slog fast, at organisationen i sit manifest om at leve med prostatakræft, sætter livskvalitet allerhøjest i den komplekse situation, patienten lever med. I den forbindelse understregede han vigtigheden af en pålidelig, opdateret, forståelig og klar information til patienten og patientforeningernes rolle i den forbindelse. PROPAs formand, Poul Erik Pyndt supplerede med at påpege vigtigheden af, at denne information altid er til stede på patientens eget sprog.

Professor John Fitzpatrick, Irland, påpegede, at den stærkt

øgede livslængde indebærer, at prostatacancer hos ældre mænd, som typisk diagnosticeres ved 68 års alderen, bliver en langvarig byrde. I stedet for at nægte mænd over en vis alder (typisk 75 år) kurativ behandling, bør man i stedet vurdere det enkelte individs comorbiditet, dvs. individets helbredsstatus og derudfra tage stilling til en kurativ behandling.

Professor Alberto Costa fra Italien, lancerede ønsket om, at prostatacancerbehandling bør ske med et multiprofessionelt team bestående af urologer, onkologer, specialuddannede sygeplejepersonale, sexologer og psykosociale ressourcer samlet i prostatacancerenheder – centers of excellence. Sådanne centre har den bedst egnede struktur til at tage vare på patienter i alle sygdommens stadier. Centrene skal bidrage til forskning, undervisning og videnovertførsel til patienter. De skal kunne betjene en population på 300.000 og behandle mindst 150 nydiagnosticerede tilfælde af sygdommen pr. år. Der arbejdes kraftigt på at få bred accept af idéen om etablering af sådanne centre.

Der var arrangeret udstilling af informationsmateriale og årsrapporter fra de deltagende landes patientforeninger. Det tyske materiale var meget omfattende og informerende, men også det engelske og det belgiske var udmærket.

Konferencen var spændende og foregik på et højt professionelt plan med god idé- og erfaringsudveksling mellem landene.

Vi bør absolut følge med i, hvad der foregår i EUOMO til gavn for vor egen forening.

Nyt navn og ny hjemmeside

Af Carsten Lewinsky,
webmaster på prostatakraeft.dk

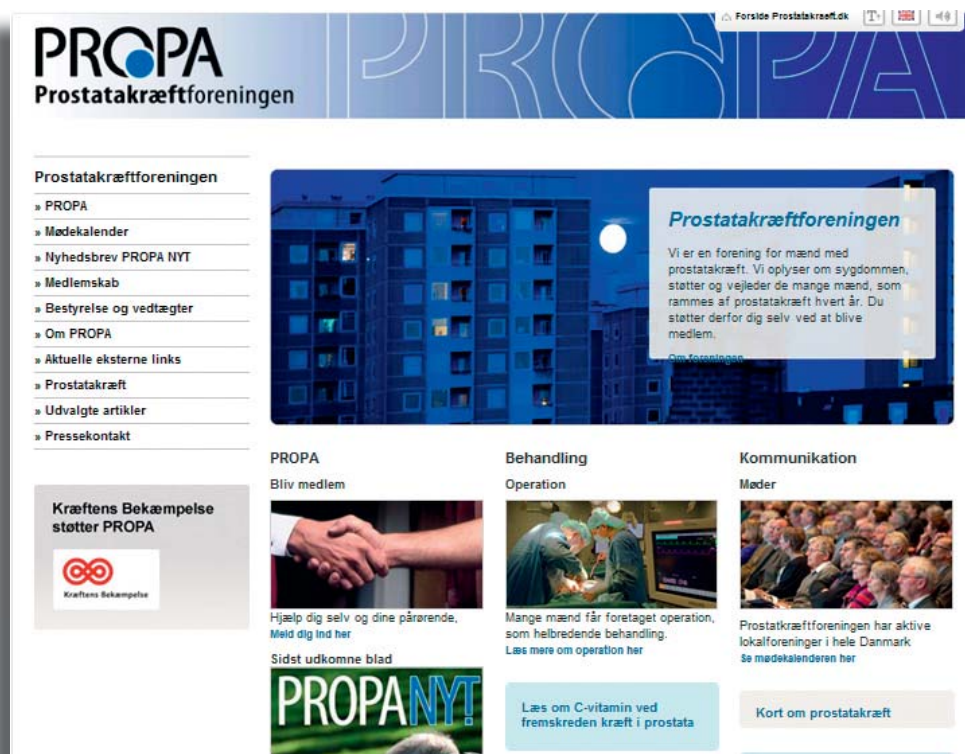
Som de fleste nok har bemærket er PROPA ved at få et nyt og mere moderne ansigt udadtil. Vi har fået nyt navn, som er mere sigende, idet vi nu hedder Prostatakræftforeningen. Navnet PROPA er dog stadig bevaret blandt andet som en del af vores nye logo. Det nye logo er en del af et helt nyt design,

som fremover skal anvendes i forbindelse med alle foreningens udadvendte aktiviteter. Bladet PROPA NYT og vores nye hjemmeside er eksempler på anvendelsen af det nye design.

Vores hjemmeside har fået ny URL (web-adresse), www.prostatakraeft.dk, hvilket gør det meget nemmere for Internetbrugere at finde frem til os i forbindelse med søgninger om prostatakræft på nettet.

Den gamle URL, www.propa.dk, kan dog stadig anvendes.

Hjemmesiden er fortsat en del af Kræftens Bekæmpelses side, men vi har vide beføjelser til at redigere og ændre udseende på siden. I forbindelse med en nylig opdatering af KB's hjemmesidesystem fik vi muligheder for at forny udseendet af vores side. Den chance greb vi og derfor ser forsiden på hjemmesiden således ud i dag:

Øverst på siden ses (i topbilledet) vores nye logo i blå. Topbilledet vises også på alle undersider.

Til venstre ses en menu med tydelige links til undersiderne. Menuer vises også på alle undersider. Det store billede midt på siden, (Bellahøj i måneskin) med et tekstfelt, udskiftes for tiden med et nyt billede hver gang man går ind

på siden på ny. Dette billedfelt er medvirkende til at levendegøre siden og det kan også anvendes til at gøre opmærksom på særlig vigtige meddelelser som hurtigt ønskes formidlet ud til brugerne.

Under det store billede ses 3 mindre billeder som hver især indleder en meddelelses-søjle. I disse søjler vil særlig aktuelle meddelelser blive

bekendtgjort fordelt på grupperne PROPA, behandling og kommunikation. Billederne vil naturligvis blive udskiftet så de passer til indholdet. Ud over billederne kan man også bruge simple tekstfirkanter med vigtige links.

Jeg håber at den ny side vil blive vel modtaget og at den vil være til glæde og gavn for brugerne.

En ny hverdag – efter strålebehandling. Hvad skal der til?

Strålebehandling er en effektiv behandlingsform for lokal avanceret prostatakrcft. Onkologisk afdeling R på Odense Universitets Hospital behandler ca. 150 mænd årligt med strålebehandling, med det formål at helbrede. Patienterne behandles med 78 Gy (stråledosis) over 39 fraktioner (strålebehandlinger) oftest i kombination med hormonbehandling. Strålebehandlingen varer 8 uger, men for nogle mænd kan hormonbehandlingen fortsætte yderligere godt to år.

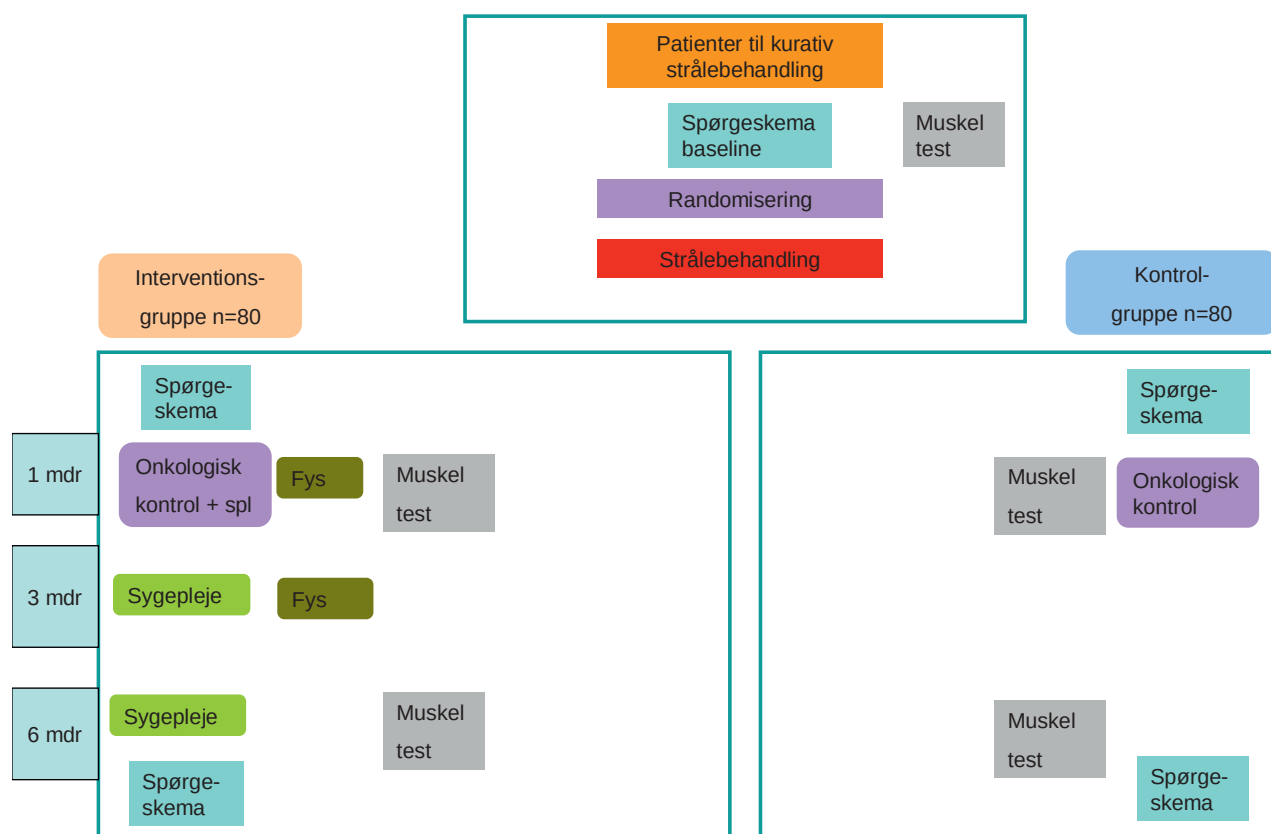
Af Karin Brochstedt Dieperink,
sygeplejerske, MCN, ph.d. studerende,
Steinbjørn Hansen, Overlæge Phd,
Olfred Hansen, Overlæge Phd
– alle fra Odense Universitets Hospital

Efter behandlingen

Strålebehandling og hormonbehandling er ikke altid uden bivirkninger, og nogle mænd kan opleve bivirkninger som klinger af efter nogle måneder, eller bivirkninger som kan optræde måneder til år efter behandlingen. Bivirkningerne kan være hyppig vandladning, problemer med at holde tæt, problemer fra tarmen, hedeture, vægtændringer, seksuelle problemer samt psykiske reaktioner der kan følge efter en kræftsygdom (1).

Hvad skal der til?

Onkologisk afdeling R ønsker at tilbyde patienter og pårørende den bedste hjælp og støtte efter behandlingsforløbet, men der er kun forsket sparsomt i hvilke rehabiliteringstiltag, der kan modvirke følgerne af behandlingen. Afdelingen begyndte derfor i foråret 2010 et forskningsprojekt, som undersøger om strålebehandlede patienter i efterforløbet kan have gavn af individualiseret fysioterapi og samtaler hos en erfaren strålesyge-

Sygeplejersker tilknyttet projektet. Forrest i midten Karin Dieperink sammen med (fra venstre) Mette M. Rye, Rebekka K. Jørgensen, Heidi McLaclan, Elsebeth Kjærsgaard og Inger Dalsgaard. Bagerst Anders S. Månsson.

plejerske. Formålet med interventionen er primært at patienterne oplever færre vandladningsproblemer, men der vil også være fokus på de øvrige problemer.

Projektet

Projektet er et lodtrækningsforsøg som tilbydes 160 patienter. Halvdelen af patienterne udgør interventionsgruppen som tilbydes fysioterapi og sygeplejekonsultationer i op til 6 måneder efter strålebehandlingen. Den anden halvdel af patienterne udgør kontrolgruppen som tilbydes det sædvanlige kontrolforløb. Patienterne kom-

mer fra hele Region Syddanmark, og fysioterapi og sygeplejekonsultationer er derfor koordineret så patienterne kun skal køre få ekstra gange. Vi anbefaler de patienter som har en samlever at tage hende med til samtalerne. Samleveren kan ofte være en stor støtte i hverdagen efter et behandlingsforløb.

Sygeplejekonsultation

Undervejs i strålebehandlingen er det der fylder for en patient at blive rask, men når behandlingen er vel overstået, skal patienten og samlever til at leve et hverdagsliv igen. Ved sygeplejekonsultationen

har patient og eventuel samlever mulighed for at drøfte de problemer de oplever. Det er meget individuelt hvad man har behov for efter et strålebehandlingsforløb og det vil derfor være patientens dagsorden der er det vigtige i samtalen. Eksempler på emner der kan drøftes til samtalerne er væskeindtag og vandladning, psyke, seksualitet og samvær med sin partner m.m.

Fysioterapi

Fysioterapien består af vejledning i almen fysisk træning og vejledning i træning af musklerne i bækkenbun-

den, for selvom bækkenbundstræning mest er noget man hører om i forbindelse med kvinder og graviditet, så har mænd også en bækkenbund. Muskelgruppen kan populært sagt sammenlignes med pakningen i en vandhane. Fysioterapeuten giver patienten et individuelt træningsprogram med hjem som skal udføres i månederne efter strålebehandlingen.

Evaluering af projektet

For at vurdere om projektet har effekt, beder vi patienterne udfylde spørgeskemaer

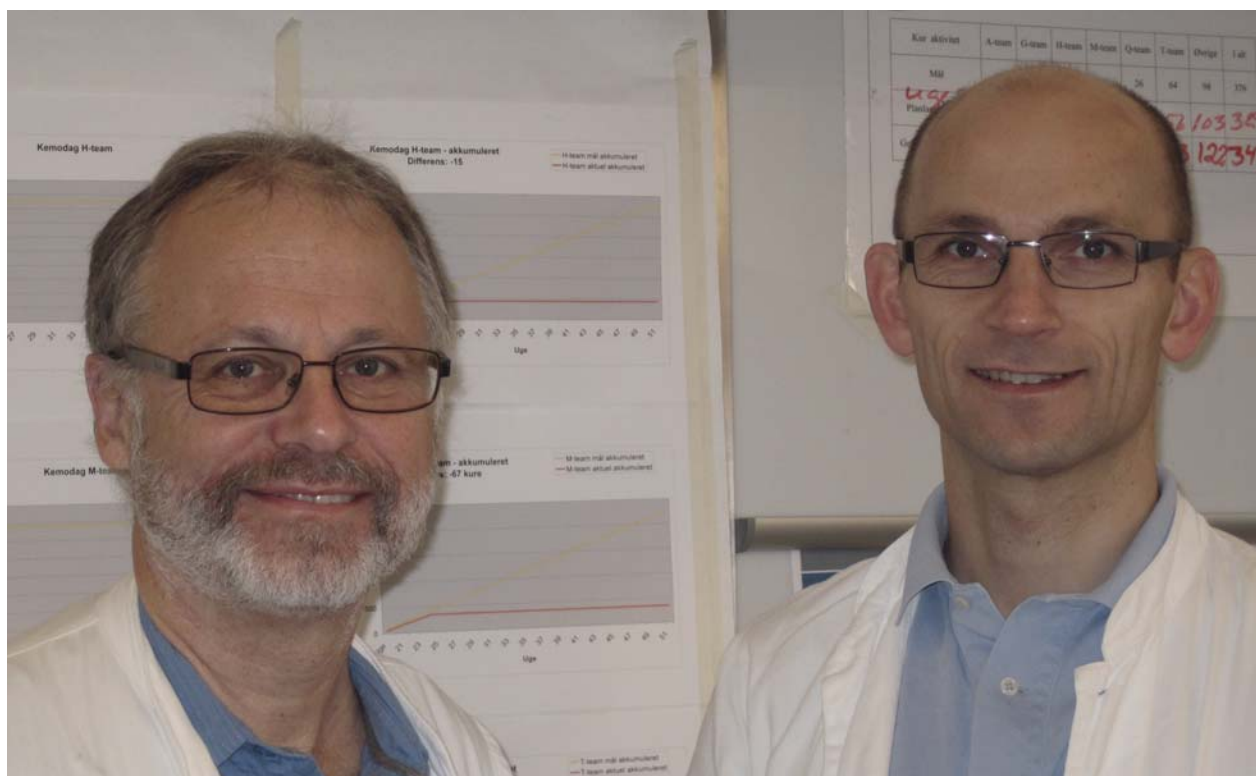
3 gange i forløbet (før strålebehandlingen, 1 måned og 6 måneder efter strålebehandlingen). På de samme tidspunkter undersøges patienternes styrke i bækkenbunden af fysioterapeuter som ikke ved om patienten er i interventionsgruppen eller i kontrolgruppen. Undersøgelsen foregår ved at fysioterapeuten føler i patientens endetarm med en finger, samtidig med at patienten kniber sammen i bækkenbunden. Desuden måles elektriske impulser fra musklerne med elektromyografi.

Status

Der er stor interesse for at deltage i undersøgelsen. I skrivende stund er der 70 patienter med i projektet. De første resultater forventes at blive publiceret i internationale tidsskrifter i 2012.

Projektet er støttet af: Syddansk Universitet, Odense Universitets Hospital, Kræftens Bekæmpelse, Mette Hede Nielsens Mindefond, Overlægerne forskningsfonde, OUH.

Har du spørgsmål til projektet – kontakt:
Karin.dieperink@ouh.regionsyddanmark.dk

Overlægerne Olfred Hansen og Steinbjørn Hansen

Reference:

(1). Michaelson MD, Cotter SE, Gargollo PC, Zietman AL, Dahl DM, Smith MR. Management of complications of prostate cancer treatment. CA Cancer J Clin 2008 Jul;58(4):196-213.

Tidlig støtte til uhelbredeligt kræftsyge giver bedre og længere liv

Bedre livskvalitet, færre depressioner og faktisk også længere levetid. Så meget kan en tidligere indsats med specialiseret palliativ behandling gøre for patienter med fremskreden lungekræft. Det viser en ny opsigtsvækkende undersøgelse, som ifølge en ekspert vil flytte hegnspele i kræftbehandlingen. Kræftens Bekæmpelse opfordrer til, at indsatsen med støtte og lindrende behandling til uhelbredeligt syge kræftpatienter sættes i værk langt tidligere end i dag.

Af journalist
Mai Brandi Ludvigsen,
Kræftens Bekæmpelse

Normalt igangsættes den såkaldt palliative indsats først, når kræftpatienten ikke kan tilbydes yderligere behandling, og måske kun har få uger eller måneder tilbage. Den palliative behandling skal først og fremmest sikre, at patienten ikke har smerter og andre plagsomme symp-

tomter, men skal også sikre at både patienten og de pårørende får den nødvendige støtte og omsorg. Og den skal de have langt tidligere end i dag.

Hvad er palliation

Palliativ indsats er den samlede behandling og omsorg for patienter, hvis sygdom ikke kan helbredes. Det dækker over behandling af smerter og andre symptomer, samt lindring af psykologiske, sociale og åndelige problemer. Målet med den palliative indsats er at hjælpe både patienten og de pårørende til at opnå den højeste mulige livskvalitet.

En undersøgelse offentliggjort i det ansete tidsskrift *The New England Journal of Medicine* viser, at en tidligere indsats giver et langt bedre sygdomsforløb for patienterne. Den bekræfter, hvad eksperter har haft stærkt på fornemmelsen.

Mogens Grønvold, overlæge og lektor på Bispebjerg Hospital og Københavns Universitet, kalder det en af de vigtigste artikler, der nogen sinde er skrevet inden for det palliative område:

-Der er tale om en enormt velgennemført undersøgelse af, hvad det betyder, at kræftpatienter med fremskreden sygdom får tilbudt hjælp fra

palliative specialister ved siden af kræftbehandlingen. Det der har vakt mest opsigt er, at det ligefrem kan give ekstra levetid, men det vigtigste er, at man kan hjælpe dem til et langt bedre liv. Det er en undersøgelse, der kommer til at flytte hegnspele, lyder vurderingen fra Mogens Grønvold.

Alle bør have hjælp til at opnå bedre livskvalitet

I undersøgelsen fik 151 patienter med fremskreden lungekræft enten tilbudt specialiseret palliativ behandling sammen med standardbehandling allerede på diagnosetidspunktet eller bare standardbehandling. Forskellen var til at få øje på. De patienter, der fik specialiseret palliativ behandling, havde højere livskvalitet, færre symptomer på depression (16 mod 38 pct.), og de levede 2,7 måneder længere.

-Det er den første undersøgelse, der viser en overlevelsesgevinst, og det kan vi ikke være sikre på vil gentage sig, hvis man indførte noget lignende i Danmark. Men jeg er ikke i tvivl om, at ikke bare lungekræftpatienter, men alle kræftpatienter med fremskreden sygdom vil have gavn af at kunne få supplerende palliativ specialistbehandling, lyder det fra Mogens Grønvold. -Tager man de her resultater

alvorligt, bør det være et tilbud til alle kræftpatienter med fremskreden sygdom. Det mest realistiske vil dog være, at man i første omgang satser på finde de patienter, der har de største behov, og tilbyde dem adgang til specialisterne, fortsætter han.

både kan skabe en troværdig, empatisk, vedvarende kontakt med patienten, og at han lægefagligt er god til sit fag og ved, hvad der skal gøres i situationen. Og så gælder det om, at vi får os organiseret på en måde, så dem, der har den fornødne viden også er dem,

at tilbyde patienterne hjælp tidligere i forløbet ikke ret gode.

-Idealerne i den palliative indsats er, at man tager sig tid til at kommunikere med folk, og også får snakket om liv og død, når det er relevant. Det er der ofte ikke tilstrækkelig tid til på de travle onkologiske afdelinger. Det giver en ro og lettelse hos patienterne og gør også, at patienten ved, at der er nogle til at samle dem op og tage sig af dem, hvis de får brug for det, eller hvis de stopper aktiv behandling. Nogle gange kan det betyde, at patienterne vælger at sige fra overfor kemoterapi lidt tidligere, end de ellers ville have gjort, siger Mogens Grønvold.

Det betyder dog ikke, at de nødvendigvis mister levetid. I undersøgelsen skete der netop det, at behandlingen blev lidt mindre aggressiv, men patienterne levede både bedre og længere. Måske fordi den palliative indsats ikke bare er at holde i hånd. Det er ideelt set en bred vifte af tilbud fra psykologer, præster, socialrådgivere, diætister, sygeplejersker, læger og fysioterapeuter. På den måde får patienten netop hjælp fra den person, som bedst kan hjælpe afhængig af om problemet er smerter, åndenød, manglende appetit, angst, depression eller noget helt femte. Og en tidlig indsats kan forebygge problemer. -Det er jo dejligt, at vi kan hjælpe patienterne med de her ting i de sidste uger eller måneder, men hvorfor dog ikke udbygge kapaciteten, så vi kan gøre det noget før, lyder det fra Mogens Grønvold.

Flere undersøgelser tyder på, at man faktisk sparer penge, hvis man etablerer palliativ specialistbehandling. Bl.a. fordi man forebygger unødvendige problemer og indlæggelser, lyder det fra Mogens Grønvold.

Tidligere indsats med i Kræftplan III

Ifølge Kræftens Bekæmpelse understreger undersøgelsen, hvor vigtigt det er, at få løftet den palliative indsats. Det sker forhåbentlig med Kræftplan III, der forhandles på plads i løbet af efteråret, og som har palliation som et af fokusområderne.

-Vi ved, at det hjælper at sætte tidligt ind, og det gælder sådan set ikke bare palliation, men også rehabilitering. Derfor er der hårdt brug for, at der sker noget på det her område nu. Det der betyder noget er, at den professionelle

der magter og har kontakten til patienten. Det skal sikres med Kræftplan III, siger Frede Olesen, formand i Kræftens Bekæmpelse.

Livskvalitet og ikke bare levetid

I dag tager den palliative behandling i Danmark i reglen først over, når kræftlægerne ikke har yderligere behandling at tilbyde, og når der kun er kort tid tilbage. Og alt for ofte tager den i virkeligheden slet ikke over. Ifølge Mogens Grønvold er kapaciteten i de palliative teams meget begrænset i forhold til behovet, og derfor er mulighederne for

Kræft og depression

Angst og depression hos kræftpatienter skal også behandles.

Af Jette Balslev,
videnskabsjournalist,
medarbejder i
PROPAs sekretariat
Jørgen Jørgensen Fotografi ©

Det er ikke unaturligt, at psykiske problemer som depression og angst er følgesvend for kræftpatienter. Når diagnosen kræft stilles kastes man ud i et virvar af følelser og usikkerhed. Hvad skal der ske, kan det behandles, hvordan påvirker det mit liv? Samtidig starter et smerteligt behandlingsforløb og patientens dagligliv forandres drastisk. Det gør de pårørendes også.

Derfor er det vigtigt, at den praktiserende læge har fokus på patientens psykiske velbefindende og ikke kun på det behandlingsmæssige forløb med alt hvad det i øvrigt indebærer af smerter og ubehag. Man har i flere studier fundet at der kan være sammenhæng mellem smerter og depression blandt kroniske smertepatienter. En amerikansk undersøgelse viste, at 28 % af kræftpatienter med mange smerter fik diagnosen svær depression. Af de kræftpatienter, der havde svage smerter, havde kun 9 % depression, og

generelt havde patienter med mange smerter hyppigere en depression end de patienter, der ingen smerter havde. En dansk undersøgelse i 2004 viste tilsvarende, at patienter med smerter havde fire gange så stor risiko for at få en høj score for depression og angst.

At skulle gennemgå operation og/eller smertefulde behandlinger i en længere periode er en belastning, som ikke kan beskrives. To forskere (se kilde nedenfor), der har beskæftiget sig med emnet depression, angst og kræft, skriver blandt andet i deres konklusion ”Således er det påvist, at depression har betydning for kræftforløbet og måske også for overlevelsen”. Nogle forskere foreslår direkte, at patienten screenes for angst og depression ved diagnosetidspunktet, i behandlingsperioden, ved afslutning af behandlingsperioden og ved evt. genopståen af sygdommen.

Den praktiserende læge i dette spil har en vigtig rolle. Det er ham eller hende der taler med patienten og evt. ægtefællen under forløbet. Og det er af stor betydning, at lægen er opmærksom på hvordan håbløshed og frygt for en forværring af sygdommen spiller ind for den enkelte. Depression og angstlidelser skal opdages og behandles. Ikke kun i tiden umiddelbart efter at diagnosen er stillet. Depression og angst kan føre til en

dårligere prognose hos patienten. Den praktiserende læge kan hjælpe til, at livskvaliteten ikke forværres mere end højst nødvendigt.

Den praktiserende læge har gode redskaber til denne proces. Der findes enkle spørgeskemaer og Selskab for Almen Medicin har udgivet retningslinier for diagnosticering og behandling af psykiske lidelser. Disse lidelser skal behandles samtidig med den specialbehandling, som patienten får på sygehuset. Eventuelt skal der henvises til behandling hos psykolog eller psykiater.

For patienten selv kan det være svært at indse, at angst og depression er en naturlig følgevirkning i et svært sygdomsforløb. Emnet psykisk lidelse er stadig tabu for mange og man kan næsten ikke overskue også at skulle være psykiatrisk patient.

Den pårørende (for de patienter der er så heldige at have en sådan) er opgaven ikke mindre svær. Nogle patienter lukker sig inde i sig selv, ønsker ikke at tale hverken om sygdommen eller deres psykiske (u)velvære, andre bliver vrede og aggressive og stiller store krav til den eller de personer, der er omkring dem. Den pårørende er følelsesmæssigt engageret og føler sig måske totalt magtesløs i hele dette svære forløb. Hans eller hendes angst for at miste er stor.

Kilde: Diagnostik af angst og depression hos kræftpatienter, af AnnBritt Brandi Krogh & Mimi Yung Mehlsen. Månedsskrift for praktisk lægegering, årg. 88, maj 2010, side 441-447. Kan ses på biblioteket.

Læs mere om depression: www.depressionsforeningen.dk og www.depnet.dk eller ring til Prostatakræftforeningens sekretariat: 3312 7828; eller send en mail til: sekretariat@prostatakraeft.dk (vi har materiale liggende om angst og depression).

Kan biopsi medføre inkontinens og erektil dysfunktion?

Det er velkendt, at der i forbindelse med radikal prostatektomi (kirurgisk fjernelse af prostata) kan forekommer vanskeligheder med vandladningen (inkontinens) og problemer med rejsningsevnen (ED). I forbindelse med den biopsi der er nødvendig for at påvise om der er kræft i prostata, bliver man som patient oplyst om, at der efter indgrebet kan forventes lidt blod i urinen og afføringen i den første ugens tid, men kan biopsien, i sig selv, også påvirke vandladningen og medføre ED?

Af Carsten Lewinsky,
medicinudvalgsfor-
mand for Prostata-
kræftforeningen

Jørgen Jørgensen Fotografi ©

For at få klarhed over dette har nogle tyske læger lavet en undersøgelse for at vurdere effekten af prostata biopsi med multiple (mange) nåleprøver, med og uden bedøvelse.

I alt 198 patienter, hos hvem man forventede at finde prostatakræft ved biopsi-tagning,

blev tilfældigt opdelt i 2 grupper. Den ene gruppe fik taget biopsi (10 nåleprøver) med bedøvelse, den anden uden bedøvelse. Af de 198 mænd var der 53 som havde en negativ biopsi (der var ingen kræftceller). Disse mænd blev så underkastet fornyet biopsi med 20 nåleprøver. Man bedømte vandladningsfunktionen og rejsningsevnen inden starten af forsøget, og 1, 4 og 12 uger efter biopsien, for at måle ændringerne af disse funktioner og af livskvaliteten.

Det skulle vise sig at alle disse nålestik havde visse omkostninger.

De mænd der fik 20-nåls biopsi havde den største risiko for at udvikle vekslende problemer med vandladningen, såsom hyppigere nattevandladninger og det at skulle presse for at lade vandet. Fra denne gruppe rapporterede 10 % at have alvorlige vandladningsproblemer før biopsien. Dette tal steg til 18 % en uge efter biopsien og til 29 % 12 uger efter.

Mænd som fik standard biopsien (10 nåle) udviste stigende vandladningssymptomer, men kun i den første uge.

Når der drejede sig om ED havde mænd i alle 3 grupper

problemer en uge efter testen. Denne bivirkning viste sig dog at blive mindre med tiden.

I denne undersøgelse blev 40 % af de deltagende mænd diagnosticeret som havende prostatakræft.

Det fremgår ikke tydeligt af studiet, hvorfor mænd der har gennemgået 20-nåls biopsi har større risiko for længere tids vandladningssymptomer meddeler en af studiets ledende læger. Men det er muligt at det skyldes ødelæggelse af det "neurovaskulære bundt", som er et kompleks af nerver og blodårer, beliggende tæt på prostata.

En anden urolog meddelte, at mænd skal være klar over, at prostatabiopsi kan medføre bivirkninger, som bør være med i overvejelserne når de skal beslutte om de vil have målt deres PSA-tal i screeningsøjemed. Han tilføjede at undersøgelsens resultater også er relevante for mænd, som har fået diagnosticeret prostatakræft og som vælger "aktiv overvågning", da dette jo kan medføre årlige biopsier.

Konkluderende mener jeg, at undersøgelsens resultater jo ikke er direkte skræmmende, men at man som patient bør informeres om disse bivirkninger inden biopsi-tagningen.

Kilde: *Journal of Urology* august 2010

Kan PSA-test af 60-årige mænd forudsige farlig prostatakræft?

Svenske og amerikanske forskere foreslår ud fra nye data, at en enkelt PSA-test ved 60-års alderen kan udpege de mænd, som har risiko for at dø af prostatakræft.

Af Werner Klinth Jensen, redaktør af PROPA NYT
Jørgen Jørgensen Fotografi ©

Dette resultat er baseret på analyser af blod fra 1167 svenske mænd, som er født i 1921. Prøverne er udtaget i 1981 og 1982. Alle disse mænd blev fulgt til de var fyldt 85 år eller var døde. Forskerne var ude efter at finde nye biomarkører, som kunne skelne mellem fredelig og aggressiv prostatakræft. Det lykkedes ikke, men i stedet fandt de en ny måde at anvende en eksisterende metode.

Undersøgelsen bestod i at genanalysere blodprøver, som var udtaget mere end 25 år tidligere til et forebyggelsesprojekt i Malmø. Prøverne var fra mænd på 60 år, og var

udtaget som en del af en undersøgelse om hjerte/karsygdomme. Dr. Andrew Vickers og Dr. Hans Lilja, begge fra Sloan-Kettering Cancer Center i New York, analyserede de nedfrosne prøver for prostata specifik antigen (PSA), og fandt gennem opfølgning af de patienter prøverne kom fra, at 126 havde fået diagnosen prostatakræft, og 90 % af de mænd, der døde af sygdommen indenfor de 25 år, var blandt de 25 % der havde de højeste PSA-niveauer.

For mænd med PSA-niveauer mindre end 1 ng/ml var risikoen for at dø af prostatakræft 0,2 %. Disse mænd udgjorde halvdelen af de mænd hvis prøver indgik i undersøgelsen, medens en fjerdedel lå mellem 1 og 2 ng/ml og den sidste fjerdedel lå over 2 ng/ml.

Forskerne foreslår på grundlag af deres resultater, at man i fremtiden undgår rutinemæssig test af alle mænd, da det giver en stor risiko for overdiagnose og overbehandling. I stedet kan man foretage regelmæssig undersøgelse af de 25 % der har PSA større end 2 ng/ml ved 60 års alderen, medens mænd med PSA under 1 ng/

ml ikke bliver undersøgt igen. De kunne måske få prostatakræft, men det er ikke sandsynligt at de vil dø af sygdommen. Den skade, der forvoldes ved yderligere PSA-undersøgelser, er sandsynligvis større end fordelene ved undersøgelserne, siger Dr. Vickers.

Et højt PSA-niveau ved 60 år er dog ikke en sikker indikation af at få alvorlig prostatakræft. Selv i den gruppe med det højeste niveau (5,2 ng/ml) vil kun en mand ud af 6 være død af prostatakræft ved 85 år.

Der har dog været kritik af disse konklusioner. Det er påpeget at PSA-niveauet varierer kontinuerligt, og en enkelt analyse derfor ikke kan give et sikkert resultat.

Desuden har det været påpeget, at alle analyserne stammer fra et lokalt område (Malmø). Resultaterne vil således dække et genetisk ensartet materiale, medens man f.eks. har fundet højere risiko for prostatakræft hos amerikanere med afrikansk baggrund og lavere for mænd med asiatisk baggrund.

Kilde: British Medical Journal

Modificeret Citrus Pektin og Prostatakræft

Indlæg fra civilingeniør
Karl Favrbø, medlem af PROPA

Modificeret Citrus Pektin (MCP) er pektin fra citrusfrugter, som er behandlet med syre for at blive opløseligt og optageligt i tarmen. Guess med flere (1) fra USA har udgivet en artikel, der beskriver forsøg de har foretaget med 10 mænd, som havde prostatakræft. Hver person fik 14,4g MCP pr. dag. Man fulgte PSA før og efter start af indtag. De fulgte mændene i 12 måneder efter start af indtag af MCP. Deres konklusion var, at stigningen af PSA blev langsommere. De viste imidlertid også et karakteristisk forløb af PSA for en patient. Det viste, at PSA faldt hen til den 5. måned og derefter steg med uforandret fart. Der er altså ikke tale om et fald i stigningstakten, en udskydelse af stigningen på ca 10 måneder.

Jeg har prøvet at tage MCP. Jeg indtog 3 gange 5gram MCP pr dag i form af pulver opslømmet i væske (Eco Nugenics: Pecta Sol-C). Ef-

ter tre måneders indtag faldt PSA fra 1,9 til 1,7 men steg igen efter yderligere 3 måneder til 2,2. Det er ikke til at afgøre om PSA har været længere nede i perioden. Jeg afbrød indtaget i et halvt år og genoptog indtaget. PSA faldt fra 2,5 til 2,1 efter tre måneder, men steg atter efter to måneder til 2,8. Der er altså tale om en udsættelse af PSA stigning på ca 4 måneder hver gang.

Den umiddelbare forklaring på effekten er, at prostatakræftcellerne er forskellige. Nogle er følsomme for indvirkning af MCP, medens andre er upåvirkede. Når de påvirkelige kræftceller er passiveret enten ved død eller ved stop af vækst, får de upåvirkede kræftceller bedre leveforhold i form af næring og ilt gennem blodet. Derfor vokser de stærkt op.

Er denne teori rigtig, så vil en kontinuerlig behandling med MCP ikke være godt, idet de ufølsomme får frit spil. Det vil sige at en behandling, hvor man skif-

ter mellem behandling og pause er det rigtige, idet man skifter mellem at holde de følsomme nede og at de følsomme holder de ufølsomme nede. Det opnås bedst ved relative korte behandlingstider. Hvilke behandlingstider der er optimale, ved jeg ikke, men jeg har foreløbigt vedtaget at behandle i en måned og holde pause i en måned. Man kan frygte, at de følsomme kræftceller bliver helt udryddet. I så tilfælde kan behandlingen stoppes.

Der er dog et problem ved ikke at behandle kontinuerligt. Kenneth J. Pienta med flere (2) har ved dyreforsøg vist, at MCP hindrer metastaser ved prostatakræft. Det er ikke vist ved menneskeforsøg. Denne effekt vil blive svækket ved pauser i behandlingen.

Der er behov for, at undersøge om andre midlers effekt forbedres ved at indføre pauser i behandlingen. Der er allerede læger, der går ind for pauser i behandling med antihormoner.

Litteratur

- (1). Guess BW, Scholz MC, Strum SB, Lam RY, Johnson HJ, Jennrich RI. Modified citrus pectin (MCP) increases the prostate-specific antigen doubling time in men with prostate cancer: a phase II pilot study. Prostate Cancer Prostatic Dis. 2003;6(4):301-4.
- (2). Pienta KJ, Naik H, Akhtar A, Yamazaki K, Replogle TS, Lehr J, Donat TL, Tait L, Hogan V, Raz A. Inhibition of spontaneous metastasis in a rat prostate cancer model by oral administration of modified citrus pectin. J Natl Cancer Inst. 1995 Mar 1;87(5):348-53.

Mød andre online - Cancerforum.dk

Cancerforum er et online forum for kræftpatienter og pårørende, som har lyst til at dele erfaringer og viden og med andre i samme situation.

På Cancerforum kan du som kræftpatient eller pårørende oprette din personlige profil og møde andre, som måske står i samme situation som dig. Der findes allerede nu grupper, der handler om prostatakræft.

Debat i grupper

Du kan møde andre ved at melde dig ind i en gruppe og deltage i gruppens debatter. Her kan du diskutere og udveksle erfaringer om f.eks. behandling, kontrolforløb, eksistentielle udfordringer eller måske har du gode idéer til, hvordan man klarer hverdagen med en kræftsygdom.

Måske har du i første omgang mest behov for at læse om andres erfaringer uden selv at begynde at skrive i gruppen. Det er der også plads til på Cancerforum.

Brugsvejledning for cancerforum.dk

Hvad kan www.cancerforum.dk bruges til?

På Cancerforum kan du udveksle erfaringer med andre,

som er berørt af kræft. Du kan bl.a. skrive beskeder til andre, deltage i debatter og være medlem af en eller flere grupper. Der findes åbne og halvåbne grupper på Cancerforum. De åbne grupper kan alle melde sig ind i med det samme. De halvåbne grupper er for dem, der ønsker et mere afgrænset forum, og her skal du anmode om at blive medlem. Du kan være med i så mange grupper, du har lyst og også selv få oprettet en ny gruppe om et emne, der interesserer dig.

Klik dig rundt

Du kan sagtens klikke lidt rundt og se dig omkring på Cancerforum - det sker der ikke noget ved. Du skal dog oprette en profil for at komme ind på Cancerforum, men den kan du altid få slettet igen. Mens du ser dig omkring, kan det være en hjælp at kende lidt til de muligheder, der er, samt ord og betegnelser, som bliver brugt på Cancerforum.

Ordforklaringer

Startside: Startside er din side, og det er kun dig, der kan se den. Her får du et overblik over dine egne og Cancerforums aktiviteter. Her kan du se, om du har fået

post i din indbakke og følge med i, hvad dine venner skriver, og hvad der foregår i de grupper, du eventuelt er medlem af.

Profil: Din profil er dit ansigt udadtil på Cancerforum. Din profil viser, hvordan andre ser dig og det, du foretager dig på Cancerforum. På din profil kan du bl.a. tilføje et billede og forskellige oplysninger om dig selv. Det gør du i dine stamoplysninger, som du finder øverst til venstre på din profil side. Her kan du også ændre dit brugernavn og password samt redigere i din e-mail opsætning, så du selv styrer hvilke mails, du modtager fra Cancerforum.

Venner: En ven kan være en, du allerede kender i forvejen. Det kan også være en, du gerne vil lære at kende, måske fordi I har den samme diagnose eller interesserer jer for de samme emner. Klikker du på "Venner" i toppen af siden, kommer der en liste frem over dine venner på Cancerforum. Er du ny på Cancerforum vil listen være tom. Via de små faneblade kan du også se alle brugerne på Cancerforum, dem der er online, ligesom du kan søge

efter venner og prøve at finde venner, der minder om dig. Du kan tilføje nye venner, og du kan sende private beskeder til dine venner fra denne side.

Grupper: En gruppe er et 'rum', hvor man kan diskutere og udveksle erfaringer om et bestemt emne. På Cancerforum findes der åbne og halvåbne grupper. Alle kan frit tilmelde sig en åben gruppe, mens deltagere i en halvåben gruppe skal anmode om medlemskab. Du kan være medlem af flere grupper ad gangen. Klikker du på "Grupper" i toppen af siden, ser du en liste over alle grupper på Cancerforum. Via de små fanblade kan du se de grupper, du eventuelt er medlem af. Du kan også søge efter grupper, og du kan søge grupper, der passer til dig og dine interesser.

Klikker du på et gruppe-navn, kommer du til gruppens oversigtsside med en beskrivelse af gruppen.

Her kan du tilmelde dig gruppen eller anmode om medlemskab alt efter, om gruppen er åben eller halvåben. Du kan også selv anmode om at oprette en gruppe ved at klikke på "Opret gruppe", som du finder, hvis

du klikker på "Grupper" i toppen af siden. Det er administratorer på Cancerforum, der opretter gruppen for dig, og du bliver automatisk vært for gruppen, når den bliver oprettet. Rollen som vært betyder, at du skal sørge for, at nye medlemmer føler sig velkomne, at du skal reagere, hvis der ikke er en lødig debat i gruppen, samt reagere og kontakte Cancerforums administratorer, hvis der er problemer. Det kan være en god idé at dele værtsrollen med en eller flere i gruppen. Du kan altid melde dig ud af en gruppe ved at trykke på "Meld dig ud af gruppen" øverst til højre under den enkelte gruppe.

Dagbøger: I din dagbog kan du skrive om det, der optager dig. Du kan vælge at dele din dagbog med andre brugere, men du kan også skrive for dig selv og ikke offentliggøre dine dagbogsindlæg. Klikker du på "Dagbøger" i toppen af siden, får du en liste over dine dagbogsindlæg. Du kan via "Min dagbogsoversigt" se, ændre eller slette i din dagbog. Her kan du også se de indlæg, du har skrevet, men ikke offentliggjort.

Indbakke: Det er her, du sender beskeder, som kun

skal være mellem dig og en anden bruger. Klikker du på "Indbakke" i toppen af siden, kan du se de beskeder, som er sendt direkte til dig fra andre. Det er også her, du kan oprette en ny besked og sende den til en anden bruger på Cancerforum.

Brugerleksikon: Der er tilknyttet et såkaldt brugerleksikon til alle grupperne på Cancerforum, som du kan se, når du er inde i en gruppe. I brugerleksikonet kan du sammen med de andre brugere tilføje indhold til gruppen, som I synes er relevant. I kan så hver især skrive og redigere i indholdet og dermed sammen lave jeres helt eget leksikon.

Tags: Når du skriver et indhold, henter en fil eller uploader et billede i en gruppe, har du mulighed for at give en kort beskrivelse af det til de andre brugere. Tags er en betegnelse for de ord, du bruger til at beskrive filer eller indhold.

Mediegalleri: Ligesom med brugerleksikon er der tilknyttet et mediegalleri til alle grupperne på Cancerforum. I mediegalleriet kan du dele billeder og dokumenter med de andre brugere.

Jørgen Jørgensen Fotografi ©

Nye publikationer fra PROPA

Af Poul Erik Pyndt, formand

Foreningen har udarbejdet nye publikationer, hvor foreningens nye design er anvendt og hvor der er sket en nødvendig, tekstmæssig tilpasning.

Teksten i publikationen ”Pas på dig selv, mand!” er skrevet af overlæge, professor Michael Borre, Århus Universitetshospital, Skejby og i publikationen ”Rejsningsbesvær” er det overlæge Henrik Jakobsen, Herlev Hospital, som har skrevet teksten.

I alle 3 publikationer er der gennemført en øget anvendelse af billeder og illustrationer. Vi håber, at medlemmerne vil finde publikationerne interessante og nyttige. Publikationerne vil blive fremlagt på alle møder i foreningen, men kan også rekvireres fra sekretariatet.

Publikationerne vil naturligvis også blive sendt til alle urologiske afdelinger på landets hospitaler, således at de kan indgå i afdelingens oplysningsindsats omkring prostatakræft.

Screening for Prostatakræft?

Indlæg fra Ole Greisen,
fhv. overlæge, dr.med.,
medlem af PROPA

Til trods for at screening er et fy-ord, vover jeg mig ind i løvens hule.

I PROPA NYT, (nov. 2009) var der en god gennemgang af Poul Nielsen om ”Agitation mod PSA- screening ”, hvor der foruden de velkendte tal for hyppighed, dødelighed o.a. om prostatakræft også blev omtalt den kritik og modstand, der er mod screening for prostatakræft vha. PSA-undersøgelser. Det samme kom tydeligt til udtryk ved et møde i PROPA i Aalborg for ca. ½ år siden (okt.2009) og senest ved PROPA’s jubilæumsmøde i København i maj 2010. Jeg undrer mig over den modstand som findes mod PSA screening, og hvor et vigtigt argument mod screeningen bl.a. er, at det skulle være medvirkende til at sygeliggøre befolkningen. Det tror jeg er helt forkert.

Befolkningen er jo gennemgående meget oplyst og velorienteret om forskellige sygdomme bl.a. prostatakræft. Der foretages i øvrigt talrige andre screeningsundersøgelser. Jeg mener tværtimod, at det er en betryggende foranstaltning under forudsætning af at der gives en grundig og omhyggelig information af patienten. - Hvis man ikke ønsker at deltage i en sådan undersøgelse kan man jo blot holde sig væk - der er jo ingen tvang.

Prostatakræft er en alvorlig sygdom. Der dør mere end 1100 mænd om året af sygdommen; ikke alene mænd som er blevet gamle, men også mange yngre. Til sammenligning dør der ca. 7-800 mennesker – af begge køn – i trafikken. Disse dødsfald påkalder sig naturligvis stor opmærksomhed, hvorimod man går mere stille med dørene, når det gælder prostatakræft.

Pga. sparsomme symptomer i starten – ofte slet ingen vandladningssymptomer – er

den ofte langt fremskreden og har evt. metastaseret før den bliver diagnosticeret. Helt generelt vokser en kræftsvulst med tiden. En stor svulst begynder som en lille svulst, og risikoen for spredning (metastasering) og direkte indvækst i det omgivende væv bliver større. Hermed øges de tekniske vanskeligheder ved behandlingen og muligheden for at foretage en radikal og helbredende behandling bliver mindre.

Hvis man skal have mulighed for at bedre udsigterne ved prostatakræft er det nødvendigt at man får den påvist i tide, medens der er mulighed for at foretage en radikal, helbredende behandling. Der må kunne opstilles et screeningsprogram under hensyntagen til PSA-værdi og alder, hvor man for de lettere tilfælde af prostatacancer kontrollerer patienten og ved en vis grænse går videre med yderligere undersøgelser med henblik på muligheden for radikal behandling.

KORT NYT

Resultat af PSA test allerede ved prøveudtagning

Det amerikanske firma Claros Diagnostics har udviklet en metode til hurtig bestemmelse af PSA tallet, som nu er godkendt til anvendelse i EU. Apparaturet til undersøgelsen er så hurtigt, at patienten kan få resultatet i forbindelse med prøveudtagningen. Udstyret er meget kompakt og kan betjenes af det kliniske personale.

Cabazitaxel godkendt i USA

Kemoterapi-midlet cabazitaxel, som markedsføres under navnet Jevtana, er godkendt af den amerikanske levnedsmiddel og lægemiddel administration (FDA).

Det gives som indsprøjtning sammen med prednison til behandling af hormonrefraktær prostatakræft med metastaser til patienter som er blevet behandlet med docetaxel. Godkendelsen er bl.a. baseret på en fase III undersøgelse med 755 patienter med hormonrefraktær prostatakræft, som fortsatte sin udvikling trods behandling med docetaxel. Halvdelen fik det nye præparat og den anden halvdel fik et ældre lægemiddel, mitoxantrone. Det ser ud til at 30 % af patienterne der får det nye middel er i live efter to år sammenlignet med 15 % for kontrolpatienterne.

Strålebehandling af knoglemetastaser

På regionshospitalet i Viborg anvender man en smertebehandling til kræftpatienter, som er populær i Sverige og USA, men som ikke bruges generelt i Danmark.

Det er anbefalet i vejledninger fra onkologer i både EU og USA, men i Danmark er Regionshospitalet i Viborg ret alene i brugen af radioaktive stoffer til smertelindring ved knoglemetastaser. Man har her fulgt 22 patienter med prostatakræft i 28 uger efter en enkelt behandling. Efter fire uger var smerterne reduceret med 50 % eller mere hos halvdelen af patienterne, og en tilsvarende effekt blev fundet hos ca. 70 % af de undersøgte patienter efter 16 og 28 uger.

Præsident Obama har proklameret september som prostatakræft måned i USA

Der har været intensiv aktivitet i Washington DC i september om prostatakræft. Både forskere indenfor området og organisationer, som støttet prostatakræftforskning og varetager patientproblemer, har været aktive. Den amerikanske urologforening (AUA) har givet sin fulde støtte til loven PROSTATE (Prostate Research, Outreach, Screening, Testing, Access and Treatment Effectiveness), som

er introduceret i Senatet. Mere end 500 hospitaler tager del i kampagnen for øget information om prostatakræft sammen med Urologernes Fond og fodboldligaen NFL.

Rosenkål, broccoli og Taxotere

Et stof, som findes i korsblomstrede grøntsager, kan ifølge laboratorieundersøgelser gøre resistente prostatakræftceller følsomme overfor docetaxel (Taxotere).

Korsblomstrede grøntsager såsom rosenkål, kål, blomkål, broccoli og grønkål kan være med til at forebygge kræft fordi de indeholder plantenæringsstoffer, som fremmer organismens naturlige forsvarssystemer og beskytter mod sygdomme, herunder kræft.

Professor Dong Xiao fra University of Pittsburgh Cancer Institute har fundet at phenetyl isothiocyant, som findes i korsblomstrede grøntsager, undertrykker vækst af kræftceller både i cellekulturer og i dyremodeller.

Professor Xiao og hans medarbejdere har også fundet, at kombinationen af phenetyl isothiocyant og docetaxel forøgede programmeret celledød i kulturer af androgen uafhængige humane prostatakræft celler – denne effekt var mere en dobbelt så stor, som for hvert af stofferne for sig.

Væsentlig opdagelse om prostatakræft

En gruppe forskere fra University of California, Los Angeles (UCLA) har gjort en vigtig opdagelse om fremkomsten af prostatakræft. Prostatakirtlen består af et net af små rør. Den indre del af disse rør består af celler (laminalceller), som producerer de proteiner, som er vigtige for menneskers forplantning. Omkring disse celler findes et ydre lag af celler (basalceller). Man har tidligere ment, at prostatakræft udvikledes i laminalcellerne, da de ved mikroskopisk undersøgelse ligner prostatakræftceller i størrelse og form.

Forskergruppens undersøgelser viser imidlertid at kræft ikke udvikles i luminalcellerne, men i basalcellerne. Dr. Owen Witte, som leder gruppen, fremhæver at de nye resultater kan bruges til at udvikle nye behandlingsmetoder mod prostatakræft.

Statiner reducerer risikoen for recidiv efter prostatektomi

Forskere fra Duke University Medical Center i North Carolina, USA har analyseret oplysninger om 1.319 mænd, som har fået foretaget radikal prostatektomi. Man bemærkede at 236 af disse mænd tog statiner (medicin for nedsættelse af kolesterol) i perioden inden operationen. Mændene

blev fulgt efter operationen for at undersøge hvor mange der fik recidiv målt som stigning i PSA-tallet (såkaldt biokemisk recidiv).

Man fandt at 304 mænd havde stigende PSA-tal. Forholdet mellem mænd, der havde taget statiner eller ej viste, at risikoen for recidiv var 30 % lavere hos de mænd, der havde taget statiner. Visse typer statiner i høj dosis reducerede risikoen med så meget som 50 %.

Forekomsten af arvelig prostatakræft er måske overdrevet

En svensk undersøgelse har analyseret data for prostatakræft hos brødre til mænd, der har fået diagnosticeret prostatakræft. Undersøgelsen omfattede 22.511 brødre til 13.975 prostatakræft-patienter.

Man fandt at brødre til mænd med prostatakræft havde en kraftig øget risiko for at få diagnosen prostatakræft. Risikoen var størst for brødre til patienter med lokaliserede svulster (T1c fundet ved nålebiopsi) og specielt høj i året efter diagnosen. Den var også større for brødre med højere socioøkonomisk status.

Forskerne fra Helsingborg Hospital konkluderede, at en øget 'diagnostisk aktivitet' bar i det mindste en del af ansvaret for den øgede risiko hos mænd med en familiær pro-

statakræft baggrund, snarere end udelukkende en arvelig disposition.

Sunitinib har ikke givet lovende resultater imod prostatakræft

En fase IIIa undersøgelse af tyrosin kinase hæmmeren sunitinib (Sutent) til patienter med fremskreden kastrationsresistent prostatakræft er standset på grund af manglende effektivitet.

I undersøgelsen blev sunitinib anvendt i kombination med prednison, til patienter hvis sygdom forværredes under behandling med docetaxel kemoterapi. Pfizer besluttede at stoppe undersøgelsen, da man fandt at det var usandsynligt at de endelige resultater ville vise forbedring.

Gen hos mødre kan afsløre kræft

Mødre kan give deres drenge prostatakræft ifølge forskere på sygehusene i Fredericia og Vejle.

Der har man været med til at vise, at mænd, hvis mødre bærer et særligt gen for brystkræft og ovariekræft, har øget risiko for at få prostatakræft. Ifølge forskerne gør denne viden det lettere at spore de mænd, der kan arve sygdommen.

Man har indtil nu screenet 300 mænd, og 11 af dem havde denne forholdsvis sjældne arvelige form for prostatakræft.

KORT MØDEOVERSIGT

Rønne	1.11.2010	Medlemsmøde
København	3.11.2010	Prostatakræft i Australien
Århus	8.11.2010	HIFU orientering
Herning	9.11.2010	DVD om prostatakræft plus erfaringsudveksling
Tårnby	10.11.2010	Erfaringsudveksling
Roskilde	11.11.2010	Senfølger efter prostatakræftbehandling plus erfaringsudveksling
Nordvestsjælland	15.11.2010	Erfaringsudveksling mm.
Næstved	16.11.2010	Kræft- og sorgbehandling
Hvidovre	17.11.2010	Erfaringsudveksling
København	18.11.2010	Bækkenbundsøvelser
Odense	23.11.2010	Julefrokost
Hvidovre	25.11.2010	Blærekræft og prostatakræft
Aalborg	1.12.2010	Julehygge
Esbjerg-Varde	1.12.2010	Julehygge
Roskilde	2.12.2010	Julebuffet
Svendborg	2.12.2010	Julefrokost
Rønne	6.12.2010	Medlemsmøde
Århus	6.12.2010	Julehygge
Aabenraa	7.12.2010	Julehygge
Vejle	10.12.2010	Julehygge
Rønne	3.1.2011	Medlemsmøde
Tårnby	26.1.2011	Videofremvisning plus debat
Odense	18.1.2011	Besøg på radiologisk afdeling OUH
Svendborg	25.1.2011	Erfaringsudveksling rundt om bordet
Hillerød	27.1.2011	Prostatakræft – diagnose og behandlingsmuligheder
Aalborg	3.2.2011	Sexologisk rådgivning og information
Rønne	7.2.2011	Medlemsmøde
Lyngby	7.2.2011	Caféaften om prostatakræft
Hvidovre	9.2.2011	'Store mænd græder ikke' fremvisning og debat
Hillerød	9.2.2011	Senfølger på baggrund af prostatakræft
Nordvestsjælland	21.2.2011	Erfaringsudveksling mm.
Århus	21.2.2011	'Et godt liv med en cancerdiagnose'
Roskilde	24.2.2011	Orientering om akupunkturbehandling
Odense	1.3.2011	Drøftelse om sygdom og støtte fra pårørende
Frederikshavn	2.3.2011	Urologiske afdelinger i Nordjylland og nye behandlinger
Nykøbing Mors	3.3.2011	Erfaringer med mødet med kanten af livet
Rønne	7.3.2011	Medlemsmøde
Svendborg	8.3.2011	Drøftelse om sygdom og støtte fra pårørende
Aalborg	9.3.2011	Online patientbog plus projektsygeplejerskens arbejde
Høje Taastrup	16.3.2011	Erfaringsudveksling
Hillerød	24.3.2011	Patienter med forskellige behandlingsforløb

Mødekalender

Hovedstadsregionen inkl. Bornholm

Bornholm

Medlemmerne mødes

Mandagene den 1. november, 6. december, 3. januar, 7. februar og 7. marts. Alle dage kl. 19:00

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Haslevej 50, Rønne

Kontaktperson: Gerda Møller. Tlf. 27 50 70 47

Tilmelding: Ikke nødvendig

København

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til møde

Onsdag den 3. november 2010 kl. 19.00 til ca. 21.00

Emne: Hvordan er det at få prostatakræft i Australien?

Haye van der Meer er opvokset i Danmark, men bor nu i Australien. Han er prostatakræftpatient, og han er udnævnt til ambassadør for den australske patientforening for prostatakræft. Haye van der Meer vil fortælle om hvordan det er at få diagnosticeret prostatakræft, og hvordan behandling m.m. opleves som patient. Han vil pege på de forskelle det er i forhold til Danmark i f.eks. undersøgelsesmetoder og behandling. Han vil også fortælle om det australske modstykke til den danske Prostatakræftforening og hans frivillige arbejde som ambassadør.

I pausen serveres kaffe og vand

Mødeleder: Ole Bonde

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Strandboulevarden 49, 2100 København Ø

Tilmelding: Senest onsdag den 27. oktober til Kræftens Bekæmpelse i Lyngby tlf. 45 93 51 51

Tårnby

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til møde

Onsdag den 10. november 2010 kl. 10.00 til ca. 12.00

Emne: Udveksling af erfaringer vedrørende sygdom, behandling og bivirkninger. Ønskes særlige emner gennemgået bedes de sendt til ob@prostatakræft.dk. De vil så vidt muligt blive indpasset i mødet.

Der serveres kaffe og vand i en pause.

Mødeleder: Ole Bonde

Sted: Tårnby Sundhedscenter, Kamillevej 4, 1.sal th. Tårnby

Tilmelding: Senest onsdag den 3. november til Tårnby Sundhedscenter på tlf. 30 76 05 70 eller e-mail: sld.sf@taarnby.dk

Hvidovre

Patienter og pårørende indbydes til møde

Onsdag den 17. november 2010, kl. 10.30 til ca. 12.30

Emne Erfaringsudveksling og drøftelse af emner for fremtidige møder.

Der serveres kaffe og vand i en pause.

Mødeleder: Finn Gerdes

Tilmelding: Senest onsdag den 10. november til Hvidovre Sundhedscenter, på 36 39 37 37 eller e-mail: sundhedscentret@hvidovre.dk

København

Patienter indbydes

Torsdag den 18. november 2010, kl. 18.30-21.00 – Husk mødetid kl. 18.15

Emne: Bækkenbundsøvelser.

Vi fortsætter succesen, da der fortsat er et stort behov for

træning af bækkenbunden, som følge af inkontinens. Derfor gentages kursus for mænd, der ønsker at få styr på musklerne og funktionen i og omkring bækkenet. Målet er at styrke evnen til både at holde tæt og mulighed for at forbedre evnen til få rejsning. Kurset vil veksle mellem teori og øvelser, og der skal medbringes papir, blyant og tøj til at bevæge sig i.

Praktiske øvelser vil foregå på gulvet, og der skal derfor også medbringes tæppe eller egnet underlag til det formål.

Undervisningen varer 2½ time uden egentlige pauser, men der er mulighed for læskedrik og et stykke frugt.

Prisen for deltagelse er kr. 75,- som bedes betalt kontant inden mødet.

Underviser: **Søren Ekman**, daglig leder af Gotvedskolen. Søren Ekmans kompendium "Fra regnorm til Anakonda" kan købes ved mødet - pris kr. 99,- og der er også en video til kr. 169,-

Mødeleder: Jørgen Petersen.
Sted: Kræftens Bekæmpelse, Strandboulevarden 49, København Ø. Lokale 4.1

Tilmelding: Senest torsdag den 11. november 2010 kl. 15.00 til Kræftens Bekæmpelse, Lyngby, tlf. 45 93 51 51

Bemærk: Tilmelding efter princippet "Først til mølle", der er begrænset deltagerantal.

Hvidovre

Kræftens Bekæmpelse, Hvidovre Lokalfdeling arrangerer **TEMA-MØDE**

Torsdag den 25. november 2010, kl. 19.00

Emne: Blærekræft og prostatakræft

Mødet startes med foredrag af formand **Jens Anton Hansen** fra Blæreforeningen og **Jørgen Petersen** fra Prostatakræftforeningen PROPA. Foredragsholderne vil spørge tilhørerne i salen, om der er særlige emner, som ønskes omtalt og derefter forsøgt indpasset i foredragene.

Mødet er ikke kun for mænd, da den pårørende kan have stort behov for oplysning om sygdommene. Mænd er som oftest ikke gode til, at fortælle om deres sygdom.

Mødet giver dig mulighed for at træffe andre med kræft – tæt inde på livet, og en snak med andre i samme situation. Der er åbent hus for alle interesserede, og du kan møde repræsentanter fra Kræftens Bekæmpelses lokalforeningens bestyrelse. Ved mødet serveres kaffe / te og frugt.

Sted: Sundhedscentret, Hvidovrevej 278, 2650 Hvidovre
Tilmelding: Til Sundhedscentret, telefon 36 39 37 37

Tårnby

Patienter og andre interesserede indbydes til møde

Onsdag den 26. januar 2011
kl. 10.00 til ca. 12.00

Emne: Der vises en video om mænd med prostatakræft. Derefter debat.

Mødeleder: Ole Bonde

Sted: Tårnby Sundhedscenter, Kamillevej 4, 1.sal th. Tårnby
Tilmelding senest onsdag den 19. januar 2011 til Tårnby Sundhedscenter på tlf.: 30 76 05 70 eller til Pia Jenfort – pje.sf@taarnby.dk

Hillerød

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til møde

Torsdag den 27. januar 2011
kl. 19.00-21.00

Emne: Prostatakræft – diagnose og behandlingsmuligheder.

Oplæg ved overlæge **Lisa Andersen**, Urologisk Klinik, Frederikssund Hospital. Der vil være mulighed for spørgsmål og diskussion om sygdommen.

Mødeleder: Preben Byskov og Roman Sumczynski

Sted: Kræftrådgivningen Hillerød, Møllestræde 6, Baghuset.

Tilmelding: Senest torsdag den 20. januar 2011 til Kræftrådgivningen i Hillerød tlf. 48 22 02 82

Lyngby

Patienter, der har fået konstateret prostatakræft i 2009-2010, og deres pårørende indbydes til møde

Mandag den 7. februar 2011,
kl. 19.00 til ca. 21.30

Emne: Cafeaften om Prostatakræft

Når en mand har fået konstateret prostatakræft står han selv og de pårørende med mange spørgsmål om sygdommen, dens behandling og om livet som patient. Denne aften vil vi i grupper dele erfaringer om sygdommen. Der vil være en mandegruppe (patienter) og en kvindegruppe (pårørende).

Mødeledere: For kvindegruppen: Pårørende **Birthe Olsen**. For mandegruppen: Patient **Ole Bonde**

Der serveres kaffe og vand i løbet af aftenen.

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Nørgaardsvej 10, 2800 Kongens Lyngby

Tilmelding senest tirsdag den 1. februar 2011 til Kræftens Bekæmpelse i Lyngby tlf.: 45 93 51 51

Hvidovre

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til møde

Onsdag den 9. februar 2011
kl. 10.30 til ca. 12.30

Emne: Videoen ”Store mænd græder ikke” vises og debatteres.

Sted: Hvidovre Sundhedscenter, Hvidovrevej 278, 2650 Hvidovre

Mødeledere: Finn Gerdes og Ole Bonde

Tilmelding senest torsdag den 1. februar 2011 til Hvidovre Sundhedscenter, på 36 39 37 37 eller på sundhedscentret@hvidovre.dk

Hillerød

Patienter og pårørende indbydes til møde

Onsdag den 9. februar 2011
kl. 19.00-ca. 21.30

Emne: Senfølger på baggrund af prostatakræft

Mødet indledes med foredrag om generelle senfølger af **Marianne Nord** fra Senfølgenetværket.

Efter foredraget kan der stilles spørgsmål og udveksles erfaringer om, hvordan behandlingerne påvirker dig. Er der muligheder for at lindre?

Hvad er det for senfølger, som påvirker dig?

Ved mødet kan der også træffes andre, som måske får samme behandling som dig.

Mødeleder: Jørgen Petersen Ved mødet serveres kaffe/te.

Sted: Kræftrådgivningen Hillerød, Møllestræde 6, Baghuset

Tilmelding senest onsdag den 2. februar 2011 kl. 15.00 til Kræftrådgivningen, Hillerød, tlf. 48 22 02 82

Høje Taastrup

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til møde

Onsdag den 16. marts 2011
kl. 10.00 til ca. 12.00

Emne: Udveksling af erfaringer

ger vedrørende sygdom, behandling og bivirkninger.

Mødeleder: Ole Bonde

Der serveres kaffe og vand i en pause.

Sted: Mødelokalet, Sundhedscentret Espensvænge, Espensvænge 44, 2630 Taastrup

Tilmelding senest onsdag den 9. marts 2011 til Kræftens Bekæmpelse i Lyngby tlf.: 45 93 51 51

Hillerød

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til informations- og emnemøde om prostatakraft.

Torsdag den 24. marts 2011 kl. 19.00-21.00

Oplæg ved to prostatakraftpatienter med forskellige behandlingsforløb: **Ole Bonde** (operation) og **Roman Sumczynski** (medicinsk behandling).

Mødet giver mulighed for at træffe andre med prostatakraft og for en snak med andre i samme situation.

Sted: Kræftrådgivningen Hillerød, Møllestræde 6, Baghuset.

Tilmelding: Senest torsdag den 17. marts 2011 til Kræftrådgivningen tlf.: 48 22 02 82

Sjælland i øvrigt Nordvestsjælland

PROPA Nordvestsjælland indbyder prostatakraftpatienter og pårørende til informations- og emnemøde om prostatakraft

Mandag den 15. november kl. 14.00-16.30

Emne: Prostatakraft. Erfaringsudveksling, samt information om fremtidig rådgivning og mødeaktivitet i Nordvestsjælland.

Oplæg ved **Flemming Larsen**, prostatakraftpatient.

Sted: Kræftrådgivningen,

Hasselvænget 5, Holbæk.

Tilmelding: Ikke nødvendig. Forhør dig eventuelt hos Kræftrådgivningen i Holbæk, Hasselvænget 5; 4300 Holbæk, tlf. 59 44 12 22 eller hos Kontaktperson Flemming Larsen, medlem af PROPA. Telefon: 23 48 56 99 og e-mail: kfbogteknik@gmail.com

Nordvestsjælland

PROPA Nordvestsjælland indbyder prostatakraftpatienter og pårørende til informations- og emnemøde om prostatakraft.

Mandag den 21. februar kl. 14.00-16.30

Emne: Prostatakraft. Erfaringsudveksling, samt information om den nydannede lokalforening PROPA Nordvestsjælland.

Oplæg ved **Flemming Larsen**, prostatakraftpatient.

Sted: Kræftrådgivningen, Hasselvænget 5, Holbæk.

Tilmelding: Ikke nødvendig. Forhør dig eventuelt hos Kræftrådgivningen i Holbæk, Hasselvænget 5; 4300 Holbæk, tlf. 59 44 12 22 eller hos Kontaktperson Flemming Larsen, medlem af PROPA. Telefon: 23 48 56 99 og e-mail: kfbogteknik@gmail.com

Roskilde-Køge området Roskilde

Torsdag den 11. november 2010, kl. 19.00 – ca. 21.45

Emne 1: "Senfølger efter prostatacancerbehandling" ved overlæge **Steen Andersen**, Roskilde Sygehus.

Emne 2: Almen erfaringsudveksling i grupper.

Sted: Roskilde Sygehus, indgang 24, auditorium 1

Tilmelding: Senest mandag den 8. november til Kræftrådgivningen, Roskilde på tlf. 46 30 46 60 eller på mailadressen roskilde@cancer.dk med

angivelse af navn og telefonnummer.

Roskilde

Torsdag den 2. december 2010 kl. 18.00

Emne: Julebuffet – NB! Begrænset deltagerantal.

Sted: Roskilde Sygehus, indgang 24

Tilmelding: Senest mandag den 29. november til Kræftrådgivningen, Roskilde på tlf. 46 30 46 60 eller på mailadressen roskilde@cancer.dk med angivelse af navn og telefonnummer.

Roskilde

Torsdag den 24. februar 2011 kl. 19 – ca. 21:30

Emne: "Orientering om akupunkturbehandling i relation til kræftsygdomme" ved praktiserende læge, akupunkturspecialist **Peter Strøm**, Skibby

Sted: Roskilde Sygehus, indgang 24, auditorium 1.

Tilmelding: Senest mandag den 21. februar til Kræftrådgivningen, Roskilde på tlf. 46 30 46 60 eller på mailadressen roskilde@cancer.dk med angivelse af navn og telefonnummer

Sydsjælland Næstved

Tirsdag den 16. nov. 2010 kl. 19.00-21.30.

Emne: 2 oplæg om kræft- og sorgbehandling til senere gruppedrøftelser ved pårørende-repræsentant **Birthe Olsen**, Roskilde-gruppen og kræftpatient **Flemming Larsen**, Nordvestsjælland-gruppen.
Sted: Foredragssalen på SOSU skolen, Herluftsvænge 14B, Næstved. (Ejendomskomplekset, der følger efter sygehuset).

Tilmelding: Senest fredag den 13. nov. 2010 til Kræftens

Bekæmpelse, Rådgivningen i Næstved, tlf. 55 74 04 00.

Fortæring: Under gruppe-drøftelserne serveres der Øl/Vand.

Pris: Der betales kr. 20 for deltagelsen.

Fyn

Odense

Tirsdag den 23. november 2010, kl. 19.00

Emne: Julefrokost

Sted: Kræfttrådgivningen Odense, Vesterbro 46, 5000 Odense

Tilmelding: Kræfttrådgivningen Odense, tlf.: 63 11 32 00

Svendborg

Tirsdag den 2. december 2010 kl. 19.00

Emne: Julefrokost

Sted: Kræftens Bekæmpelse Svendborg, Brogade 31, 5700 Svendborg

Tilmelding: Til Per, tlf.: 62 22 05 06 eller Pia

Odense

PROPA inviterer medlemmer, pårørende og interesserede

Tirsdag den 18. januar 2011 kl. 19.00 til ca. 21.30

Emne: Besøg på radiologisk afd. OUH med gennemgang af kemoterapi samt strålebehandling.

Mødet er ledet af overlæge **Steinbjørn Hansen** samt øvrige læger på afdelingerne.

Sted: OUH senere følger meddelelse om mødested på nettet.

Tilmelding: senest 14.01.11 på Kræfttrådgivningen Odense på tel.66 11 32 00

Svendborg

Propa inviterer medlemmer, pårørende og interesserede

Tirsdag den 25. januar 2011 kl. 19.00 til ca. 21.00

Emne: ERFA møde, hvor vi kommer rundt om bordet

Sted: Kræftens Bekæmpelse Svendborg, Brogade 31, 5700 Svendborg

Tilmelding: til Per Jensen, 26 88 08 80 senest dagen før mødet.

Odense

Propa inviterer medlemmer, pårørende og interesserede

Tirsdag den 1. marts 2011 kl. 19.00 til ca. 21.00

Emne: Oplæg til drøftelse om sygdom, samt hvordan man som pårørende kan støtte hinanden, ved socialrådgiver/familieterapeut **Erling Lehn-skjold**, KB Odense

Sted: Kræfttrådgivningen, Vesterbro 46, 5000 Odense C

Tilmelding: Kræfttrådgivningen Odense, tlf.:66 11 32 00 senest dagen før mødet

Svendborg

Propa inviterer medlemmer, pårørende og interesserede

Tirsdag den 8. marts 2011 kl. 19.00 til ca. 21.00

Emne: Oplæg til drøftelse om sygdom, samt hvordan man som pårørende kan støtte hinanden, ved socialrådgiver/familieterapeut, **Erling Lehn-skjold**, KB Odense

Sted: Kræftens Bekæmpelse Svendborg, Brogade 31, 5700 Svendborg

Tilmelding: til Per Jensen, 26 88 08 80 senest dagen før mødet.

Midtjylland Herning

Afholder møde for patienter og interesserede

Tirsdag den 9. november 2010 kl. 19.00-21.30

Emne: Vi ser først DVD'en om prostatakræft, derefter erfaringsudveksling og socialt samvær.

Sted: Herning Frivilligcenter (Codan Huset), Fredensgade 10, 7400 Herning. Der kan

købes kaffe/te med kage.

Tilmelding: Med navn, adresse, antal personer og telefonnummer senest fredag den 5. november kl. 12.00 til Kræftens Bekæmpelses Rådgivningscenter, Herning, tlf. 96 26 31 60 eller e-mail: h herning@cancer.dk mærket PROPA

Århus

Alle interesserede indbydes til møde

Mandag den 8. november 2010 Kl. 18:30-ca. 21:00

Emne: HIFU, orientering om fabr. Ablatherm og de nyeste resultater, herunder fra Oslo.

HIFU (Høj Intensiv, Fokuseret Ultralyd) er en ambulant, skånsom og effektiv behandling af selve prostata, som endnu ikke fås i DK.

Foredrag ved dr. **Viktor Berge**, Oslo, samt **Dorthe Stamp**, EDAP TMS GmbH, Flensborg.

Orientering fra HIFU-klubben i Danmark.

Sted: Frivillig Huset, Skt. Paulsgade 25 (baghuset), 8000 Århus C.

Der serveres kaffe/te - i pausen kan der købes drikkevarer.

Tilmelding: Med navn, antal personer og telefonnummer senest torsdag den 4.nov. kl. 12:00 til mobil nr. 22 38 26 24 (der er telefonsvarer) eller e-mail: tilmelding.aarhus@gmail.com

Århus

Indbyder til julehygge

Mandag den 6.december 2010, kl. 18.30-21.00

Emne: Alm. julehygge samt ordet frit om sygdomsforløb eller en anderledes og mere positiv oplevelse.

Sted: Frivillig Huset, Skt. Paulsgade 25 (baghuset), 8000 Århus C.

Tilmelding: Med navn, antal

personer og telefonnummer senest fredag den 3. december til mobilnummer 22 38 26 24 (telefonsvarer) eller e-mail: tilmelding.aarhus@gmail.com

Århus

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til møde

Mandag den 21. februar 2011 kl. 18.30

Emne: 'Et godt liv med en cancer diagnose' ved leder **Henrik Kruse** fra Kræftens Bekæmpelse, Hejmdal.

Sted: Frivillig Huset, Sct. Paulsgade 25 (baghuset), 8000 Århus C.

Tilmelding: Med navn, antal personer og telefonnummer til mobil 22 38 26 24 (telefonsvarer) eller e-mail: tilmelding.aarhus@gmail.com senest den 18. februar.

Nordjylland

Aalborg

PROPA indbyder medlemmer, pårørende

Onsdag den 1. december 2010 kl. 18.30-cirka 22.00

Emne: Julehygge. Denne aften vil vi hygge os og leverer selv underholdningen. Der vil, som forrige år, blive serveret en lille anretning. (Bemærk gamle mødested) Sted: Vesterbro 62a.

9000 Aalborg

Tilmelding: senest 26. november 2010 kl. 12.00, Niels Albæk, tlf. 98 17 52 59. Willy Larsen tlf. 98 17 04 03. E-mail: pec@dlgpost.dk

Aalborg

Torsdag den 3. februar 2011 kl. 19.00 til ca. 21.30

Emne 1: Sexologisk rådgivning og information ved sexologerne **Annette Højer Mikelsen** og **Birgitte Schantz Laursen**.

Emne 2: Præsentation af

hjælpemidler til inkontinens hos mænd ved kontinenssygeplejersker **Jonna Engell** og **Lene Løvendal**.

Sted: Sofievej 61, 9100 Aalborg

Tilmelding: Senest mandag den 31. januar kl. 12.00 til: Willy Larsen tlf. 98 17 04 03, Niels Albæk tlf. 98 17 52 59, Poul Erik Christensen, tlf. 98 23 61 29, e-mail: pec@dlgpost

Frederikshavn

Onsdag den 2. marts 2011 kl. 19.00 til ca. 21.30

Emne 1: Beskrivelse af samarbejdet mellem de urologiske afdelinger i Frederikshavn og Aalborg ved overlæge **Ole K. Sørensen** og overlæge **Niels Chr. Langkilde**.

Emne 2: Hvilke nye behandlingsmuligheder af prostatakræft er der? Ved overlæge **Niels Chr. Langkilde**.

Sted: Sygehus Vendsyssel, Barfredsvej 83, 9900 Frederikshavn

Tilmelding: Senest mandag den 28. februar 2011 kl. 12 til: Willy Larsen tlf. 98 17 04 03, Niels Albæk tlf. 98 17 52 59, Poul Erik Christensen, tlf. 98 23 61 29, e-mail: pec@dlgpost

Nykøbing Mors

Torsdag den 3. marts 2011 kl. 19.00 – ca. 21.30

Emne: 'Erfaringer med mødet med kanten af livet' vil fhv. chefpolitiinspektør **Per Larsen** fortælle om. Per Larsen er nu aktiv i Kræftens Bekæmpelses Hovedbestyrelse. Mødet arrangeres i samarbejde med Kræftens Bekæmpelses Lokalforeninger i Morsø og Thisted kommuner.

Sted: Forsamlingshuset, Poulsen Dalsvej 7, Øster Jølby, 7950 Erslev

Tilmelding: Knud Meelsen,

tlf. 97 72 20 97 / 29 44 20 97. Poul Erik Christensen, tlf. 98 23 61 29, e-mail: pec@dlgpost.dk

Aalborg

Onsdag den 9. marts 2011 kl. 19.00 til ca. 21.30

Emne 1: Online patientbog – patientens sundheds-it-redskab. Ph.d.-stud. **Charlotte D. Bjørnes**, Aalborg Sygehus fortæller hvordan it-redskabet anvendes til at understøtte information og kommunikation i patientforløb med fjernelse af prostata.

Emne 2: Hvad er projektsygeplejerskens arbejde i urologisk afdeling? Projektsygeplejerske **Kirsten Steffensen** fortæller om arbejdet og hvilke forskningsprojekter der er i gang på Urologisk Afdeling, Aalborg Sygehus.

Sted: Sofievej 61, 9100 Aalborg

Tilmelding: Senest mandag den 7. marts til: Willy Larsen tlf. 98 17 04 03, Niels Albæk tlf. 98 17 52 59, Poul Erik Christensen, tlf. 98 23 61 29, e-mail: pec@dlgpost

Region Sydjylland Esbjerg – Varde

PROPA indbyder medlemmer, pårørende og interesserede

Onsdag den 1. december 2010 kl. 14.30 til ca. 16.30

Emne: Julehygge. Denne eftermiddag vil vi hygge os selv og levere underholdningen med sang og pakkespil (medbring venligst en pakke til ca. kr. 20,00)

Sted: Kræftrådgivningen, Jyllandsgade 30, 6700 Esbjerg. Der bydes på Æbleskiver – Gløgg og Kaffe.

Hele arrangementet: Kr. 30,00.

Tilmelding: Senest mandag den 29. november kl. 18,00 til:

Kræftrådgivningen Esbjerg,
tlf. 76 11 40 40, e-mail: es-
bjerg@cancer.dk eller Niels
Bjerrum, tlf. 75 26 03 41,
e-mail: mani@ny-post.dk

Aabenraa

PROPA inviterer medlemmer,
pårørende og interesserede.

Tirsdag den 7. december 2010
kl. 14.30 – ca. 16.30

Emne: Julehygge. Denne ef-
termiddag vil vi hygge og selv
levere underholdningen med
sang og pakkespil (medbring
venligst en pakke til ca.
kr. 20,00)

Sted: Kræftrådgivningen, Nør-
report 4, 1., 6200 Aabenraa.

Der bydes på Æbleskiver –
Gløgg og Kaffe.

Hele arrangementet. Kr. 30,00

Tilmelding: Senest torsdag
den 2. december kl. 18,00 til:
Kræftrådgivningen Aabenraa,
tlf. 74 62 51 50,
e-mail: aabenraa@cancer.dk
eller Niels Ole Jensen,
tlf. 86 57 15 57,
e-mail: karen-ole@paradis.dk

Vejle

PROPA inviterer medlemmer,
pårørende og interesserede.

Fredag den 10. december 2010
kl. 14.30 – ca. 16.30

Emne: Julehygge. Denne ef-
termiddag vil vi hygge og selv

levere underholdningen med
sang og pakkespil (medbring
venligst en pakke til ca. kr.
20,00)

Sted: Kræftrådgivningen,
Blegbanken 3, 7100 Vejle, Der
bydes på Æbleskiver – Gløgg
og Kaffe.

Hele arrangementet Kr. 30,00

Tilmelding: Senest onsdag
den 8. december kl. 18,00 til:
Kræftrådgivningen, Blegban-
ken 3, 7100 Vejle, tlf. 76 40
85 90, e-mail: vejle@cancer.
dk eller Kaj Rotbøl,
tlf. 75 81 41 96, e-mail:
karo@mail1.stofanet.dk

Træffetider i Sydjylland Aabenraa

Anden tirsdag i hver måned
kl. 13.00-15.00

Træffetid for mænd med pro-
statakræft.

Det er i ovenstående tidsrum
muligt at træffe tidligere eller
nuværende patienter fra
Prostatakræftforeningen
PROPA.

Pårørende er også velkomne.

Arrangør: PROPA og Kræf-
trådgivningen i Aabenraa (Re-
gion Syd)

Sted: Nørreport 4, 1.
6200 Aabenraa.

Tilmelding: Gerne på
tlf.: 74 62 51 50.

Esbjerg

Sidste torsdag i hver måned
kl. 13.00-15.00

Træffetid for mænd med pro-
statakræft.

Det er i ovenstående tidsrum
muligt at træffe tidligere eller
nuværende patienter fra
Prostatakræftforeningen
PROPA.

Pårørende er også velkomne.

Arrangør: PROPA og Kræf-
trådgivningen i Esbjerg (Re-
gion Syd)

Sted: Jyllandsgade 30,
6700 Esbjerg.

Tilmelding: Gerne på
tlf.: 76 11 40 40.

Vejle

Første torsdag i hver måned
kl. 14.00-16.00

Træffetid for mænd med pro-
statakræft.

Det er ovenstående tidsrum
muligt at træffe tidligere eller
nuværende patienter fra
Prostatakræftforeningen
PROPA.

Pårørende er også velkomne.

Arrangør: PROPA og Kræftrå-
dgivningen i Vejle (Region Syd)

Sted: Blegbanken 3,
7100 Vejle.

Tilmelding: Gerne på
tlf.: 76 40 85 90.

(Ingen træffetider i juli og december)

I forbindelse med arrangementet 'Stafet for Livet' i Sønderborg 4. september
havde PROPA Sydjylland en stand på Ringriderpladsen i Sønderborg

VELKOMMEN i Prostatakræftforeningen PROPA

PROPA arbejder for at:

- øge oplysningen om prostatakræft

- støtte forskning i sygdommen

Støt dig selv! Bliv medlem!

Indmeld dig på www.prostatakraeft.dk eller tlf. 33 12 78 28

Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter

Medlemmer og andre interesserede bedes så vidt muligt henvende sig lokalt

Landsbestyrelsen

Formand

Poul Erik Pyndt
Elleorevej 20, 4000 Roskilde
tlf. 46 75 70 02/40 62 39 27
e-mail: pep@prostatakraeft.dk

Næstformand

og regionsformand Nordjylland
Poul Erik Christensen,
Hammershøj 47, Øland,
9460 Brovst, tlf. 98 23 61 29
e-mail: pec@prostatakraeft.dk

Kasserer

Kaj Rotbøl,
Boesvangen 2, 7120 Vejle Ø,
tlf. 75 81 41 96
e-mail: kr@prostatakraeft.dk

Sekretær

Michael Korsgaard Sørensen,
Eckersbergsvej 58, 5230 Odense
M, tlf. 66 11 11 23
e-mail: mks@prostatakraeft.dk

Pårørende-repræsentant

Birthe Olsen,
Maglekæret 20B, 2680 Solrød
Strand, tlf. 56 87 08 34
e-mail: bo@prostatakraeft.dk

Øvrige medlemmer

Regionsformand, Hovedstadsregionen inkl. Bornholm

Ole Bonde, Søndertoften 32
2630 Taastrup
tlf. 43 99 27 80/40 85 27 80
e-mail: ob@prostatakraeft.dk

Regionsformand Sjælland

K. B. Madsen, Baldersvej 19
4000 Roskilde, tlf. 46 37 11 09
e-mail: kbm@prostatakraeft.dk

Regionsformand Fyn

og omliggende øer
Per Jensen, Skovløkke 3
5700 Svendborg, tlf. 62 22 05 06
e-mail: pj@prostatakraeft.dk

Regionsformand Midtjylland

Benny Christiansen, L1.Nørreriis,
Nørreriisvej 5, 8382 Hinnerup
tlf. 86 98 67 98,
e-mail: bc@prostatakraeft.dk

Regionsformand Syddjylland

Niels Bjerrum
Nørremarksvej 26, 6800 Varde
tlf. 75 26 03 41/21 69 82 38,
e-mail: nb@prostatakraeft.dk

Tilknyttet med særlige opgaver

Carsten Lewinsky, Landsbyvænget 1, Bårse, 4720 Præstø
tlf. 55 38 00 09
e-mail: cl@prostatakraeft.dk

Werner Klinth Jensen

Klosterengen 89, 4000 Roskilde
tlf. 46 37 12 56
e-mail: wkj@prostatakraeft.dk

Suppleanter

Hovedstadsregionen inkl. Bornholm:
Preben Byskov,
Idrætsvej 19, 3200 Helsingør
tlf. 24 25 74 07,
e-mail: byskov@larsen-byskov.dk

Sjælland i øvrigt

Flemming Larsen, Kelleklintevej
9, 4490 Jerslev Sjælland,
tlf. 59 59 56 99/23 48 56 99
e-mail: kfbogteknik@gmail.com

Fyn og omliggende øer

Svend Ejlersen,
Sundbrovej 76, 5700 Svendborg,
tlf. 62 22 62 16
e-mail: ejlersen@post.tele.dk

Nordjylland

Ole M. Jensen,
Wollersvej 17, 9850 Hirtshals,
tlf. 98 97 72 76
e-mail: omj-to@mail.dk

Midtjylland

Preben Sørensen,
Ovesdal 17, 8320 Mårslet,
tlf. 86 29 35 67
e-mail: tinaogpreben@mail.dk

Syddjylland

Poul Erik Basse,
Lundgaardsvej 30, 6760 Ribe
tlf. 75 42 25 35/24 47 25 35
e-mail: pebasse@gmail.com

Pårørende-repræsentant

Inge Lise Walhovd,
Vennemindevej 70 8520 Lystrup,
tlf. 86 23 13 52,
e-mail: walhovd@mail.tele.dk

Lokalgrupper på Sjælland og omliggende øer

Lokalgruppe for Hovedstads-regionen inkl. Bornholm Lyngby-gruppen

Formand: Ole Bonde, Sønder-
toften 32, 2630 Taastrup
tlf. 43 99 27 80/40 85 27 80
e-mail: ob@prostatakraeft.dk
Ib Carlsson, Bakkevænget 6,
3460 Birkerød, tlf. 45 81 49 40
e-mail: ibgeti@mail.dk
Poul Nielsen, Nordbakken 7,
3400 Hillerød, tlf. 48 26 44 25
e-mail: pn-jt@post5.tele.dk
Jørgen Petersen,
Jernbane Alle 34, 3060 Esper-
gærde, tlf. 49 13 57 07,
e-mail: jobe@email.dk
Niels Schwalbe, Prinsessegade
95, 4. mf., 1422 København K
tlf. 32 96 86 26/26 41 19 44
e-mail: niels_schwalbe@mail.dk

Bornholm-gruppen

Formand: Gerda Møller,
Kernehusene, Ravnsgårdsvejen 1,
3720 Åkirkeby, tlf. 27 50 70 47
e-mail: kernehusene@yahoo.dk

Hasse Jensen Strandvejen 117,
3700 Rønne, tlf. 56 95 42 81,
e-mail: hasseogherdis@os.dk

Lokalgrupper for øvrige Sjælland Nordvestsjælland-gruppen

Flemming Larsen, Kelleklintevej
9, 4490 Jerslev Sjælland,
tlf. 59 59 56 99/23 48 56 99
e-mail: kfbogteknik@gmail.com

Nykøbing F-gruppen

Ole Jensen, Pandebjergvej 546 a,
4800 Nykøbing F,
tlf. 54 86 83 41
e-mail: dolangerup@city.dk

Næstved-gruppen

Talsmand for gruppen: Leif
Stagis, Holbergsvej 145, 4700
Næstved, tlf. 55 72 60 14
Frits Anker Bolbro,
Havnen 3, 1. sal, 4700 Næstved,
tlf. 55 77 32 03,
e-mail: fritzb@stofanet.dk

Hans-E. Pedersen, Egernvænget
22, Brøderup, 4733 Tappernøje,
tlf. 40 17 53 03
e-mail: hans-e@email.dk
Jette Stagis, Holbergsvej 145,
4700 Næstved, tlf. 55 72 60 14

Roskilde-gruppen

Formand: K. B. Madsen, Bal-
dersvej 19, 4000 Roskilde,
tlf. 46 37 11 09,
e-mail: kbm@prostatakraeft.dk
Svend Ejvin Jensen, Havnevej
18, 2. tv, 4000 Roskilde
tlf. 29 23 61 22
e-mail: svendejvin@gmail.com
Poul Nørgaard, Odinsvej
4030 Tune, Tlf. 46 13 83 08
e-mail: odin9@tunenet.dk
Pårørende-repræsentant
Birthe Olsen, Maglekæret 20 B,
2680 Solrød Strand,
tlf. 56 87 08 34,
e-mail: bo@prostatakraeft.dk

Lokalbestyrelser og grupper i Jylland

Lokalbestyrelse for Nordjylland

Formand: Poul Erik Christensen
Hammershøj 47, Øland, 9460
Brovst, tlf. 98 23 61 29
e-mail: pec@prostatakraeft.dk
Niels Albæk, Fredensvej 20
9400 Nørresundby
tlf. 98 17 52 59
Willy Larsen, Åvej 24,
Lindholm, 9400 Nørre Sundby,
tlf. 98 17 04 03/40 40 26 04
e-mail: Wlarsen@hotmail.com
Ole M. Jensen, Wollersvej 17,
9850 Hirtshals, tlf. 98 97 72 76 /
20 33 24 84,
e-mail: omj-to@mail.dk

Lokalbestyrelse for Midtjylland

Formand: Benny Christiansen
Ll.Nørreriis, Nørreriisvej 5
8382 Hinnerup, tlf. 86 98 67 98
e-mail: bc@prostatakraeft.dk
**Sekretær og pårørende-repræ-
sentant:** Inge Lise Walhovd,
Vennemindevej 70, 8520 Lystrup,
tlf. 86 23 13 52
e-mail: walhovd@mail.tele.dk
Erik Brinch Nielsen, Hjulgårds-
vej 15, 8380 Trige,
tlf. 86 23 17 18
e-mail: ebn@marimatech.com
Karsten Precht, Skovbakken 5,
8870 Langå, tlf. 86 46 16 74
e-mail: mkprecht@mail.dk

Herning-gruppen

Formand: Egon Lambæk, Gu-
denåvej 89, 7400 Herning
tlf. 97 12 52 95
e-mail: jytta.egon@mail.dk
Sekretær: Bent Daniel Kristen-
sen, Dalgasgade 9, 1.tv,
7400 Herning, tlf. 97 12 37 65,
e-mail: bdk@lc-dk.dk
Kasserer: Kaj Bjerg,
Birkevej 18, 6973 Ørnghøj,
tlf.: 97 38 61 72
Egon Møller, Søvnøget 60,
7451 Sunds, Tlf.: 97 14 30 14
e-mail: egonmoller@mail.dk
Pårørende-repræsentant:
Peter Jørgensen, Svanevej 19,
7400 Herning, Tlf.: 97 22 07 63
e-mail: peter@joorgensen.dk

Lokalbestyrelser for Region Sydjylland Syd-gruppen

Formand: Ole Jessen, Gammel Flensborgvej 14, 6200 Aabenraa, tlf. 74 21 16 86/40 85 29 00
Niels Ole Jensen, Varbergvej 12, 6100 Haderslev
tlf. 86 57 15 57/21 75 43 50
e-mail: karen-ole@paradis.dk
Hans Helmer Kristensen
Løjt Bjerggarde 9, 6200 Aabenraa, tlf. 20 68 65 13,
e-mail: sk.bjerget@mail.dk
Pårørende-repræsentant:
Karen Jensen, Varbergvej 12, 6100 Haderslev
tlf. 86 57 15 57 / 21 75 43 50
e-mail: karen-ole@paradis.dk

Vest-gruppen

Formand: Niels Bjerrum, Nørremarksvej 26, 6800 Varde, tlf. 75 26 03 41/21 69 82 38, e-mail: nb@prostatakraeft.dk
Næstformand: Knud Skov-Petersen, Seminarievej 109, 6760 Ribe, tlf. 75 42 00 67, e-mail: elseknud@stofanet.dk
Sekretær: Erik Tommerup, Ådalen 4 L, 6710 Esbjerg V, tlf. 56 31 36 70, e-mail: etaa@webspeed.dk
Poul Erik Basse, Lundgårdsvej 30, 6760 Ribe, Tlf. 75 42 25 35 / 82 43 68 84
Verner Bruun, Jedsted Klostervej 73, 6771 Gredstedbro, tlf. 75 43 15 31

Øst- gruppen (Trekantområdet)

Næstformand og kasserer: Kaj Rotbøl, Boesvangen 2, 7120 Vejle Ø tlf. 75 81 41 96, e-mail: kr@prostatakraeft.dk
Sekretær: Peter U. Juhl, Bjert Vestervang 19, 6091 Bjert, tlf. 75 57 28 60, e-mail: peter.u.juhl@stofanet.dk
Jørgen Klitgaard, Skolevej 5 6640 Lunderskov, tlf. 75 58 51 75, e-mail: jorgen-klitgaard@stofanet.dk
Peer Aarestrup, Nørrebjerget 23, 7100 Vejle, tlf. 50 46 53 70 / 44 92 29 27 e-mail: peeraarestrup@mail.dk
Elvind Ostenfeldt Rasmussen Krøyersvænget 18, 7000 Fredericia, tlf. 75 93 08 42 e-mail: elvindostenfeldt@mail.dk

Udvalg

Medicin-udvalg

Udvalget har til opgave bl.a. at holde sig orienteret og skaffe viden om udviklingen af behandlingsmetoder og medicinske stoffer, som har eller kan få betydning for prostatakræft-patienter. Carsten Lewinsky, Landsbyvænget 1, Bårse, 4720 Præstø tlf. 55 38 00 09
e-mail: cl@prostatakraeft.dk

Redaktionsudvalg

Udvalget redigerer PROPA NYT. Der henvises til redaktionsomtalen på side 2

Medlemskartotek og udsendelse af PROPA NYT

Alle henvendelser vedrørende medlemsregistrering og modtagelsen af PROPA NYT: Kaj Rotbøl, Boesvangen 2, 7120 Vejle Ø, tlf. 75 81 41 96 e-mail: kr@prostatakraeft.dk

Sekretariat

PROPA – Prostatacancer Patientforeningen Vendersgade 22 1363 København K tlf. 33 12 78 28 fax: 33 12 50 78 e-mail: sekretariatet@prostatakraeft.dk

Sekretariatet er åbent ugens 5 første hverdage mellem kl. 12.00 og 16.00. Uden for dette tidsrum vil der kunne indtales besked på telefonsvarer.

Herudover er der nedsat en række ad hoc arbejdsgrupper indenfor områderne: Kommunikation, Fundraising og PROPAs hjemmeside.

PROPA - Prostatakræftforeningens mail-adresser

formanden@prostatakraeft.dk
kasserer@prostatakraeft.dk
sekretariatet@prostatakraeft.dk
medlemskartotek@prostatakraeft.dk (adresseændringer)
video@propa.dk (bestilling af DVD'en Prostatakræft)

Generalforsamling og årsmøde 2011

Af Poul Erik Pyndt, formand

Prostatakræftforeningens generalforsamling og årsmøde afholdes

- På Aarhus Universitetshospital, Skejby
- Lørdag den 19. marts 2011

Generalforsamlingen afholdes om formiddagen, og om eftermiddagen vil der være faglige indlæg om behandling af prostatakræft. Indlæggene vil have fokus på behandling af prostatakræft, hvor der er konstateret spredning uden for selve prostata samt de senere stadier af sygdommen. Vi forsøger hermed at imødekomme de ønsker, vi har modtaget fra medlemsside om at sætte fokus på de ikke-kurative behandlingsformer.

Arrangementet vil blive gennemført efter den anvendte model i de senere år med få indlæg og god mulighed for at stille spørgsmål. Vi håber på en god opbakning til arrangementet fra medlemmernes side.

I næste nummer af PROPA NYT vil der være et mere udførligt program med praktiske oplysninger og tilmeldingsformular.

Bestyrelsen opfordrer til at man allerede nu reserverer lørdag den 19. marts 2011 til PROPAs årsmøde!